هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی

اخبار آزاد مناطق

شماره ۲۱۳ - دوشنبه
۳ بهمن ماه ۱۴۰۱
سال پنجم
۱۵۰۰۰ تومان

در گفت‌وگو با کارشناسان و فعالین اقتصادی مناطق آزاد تصریح شد:

دیوان عدالت اداری، آخرین ملجا برای صیانت از قانون مناطق آزاد

صفحه ٤ و ٥ را بخوانید

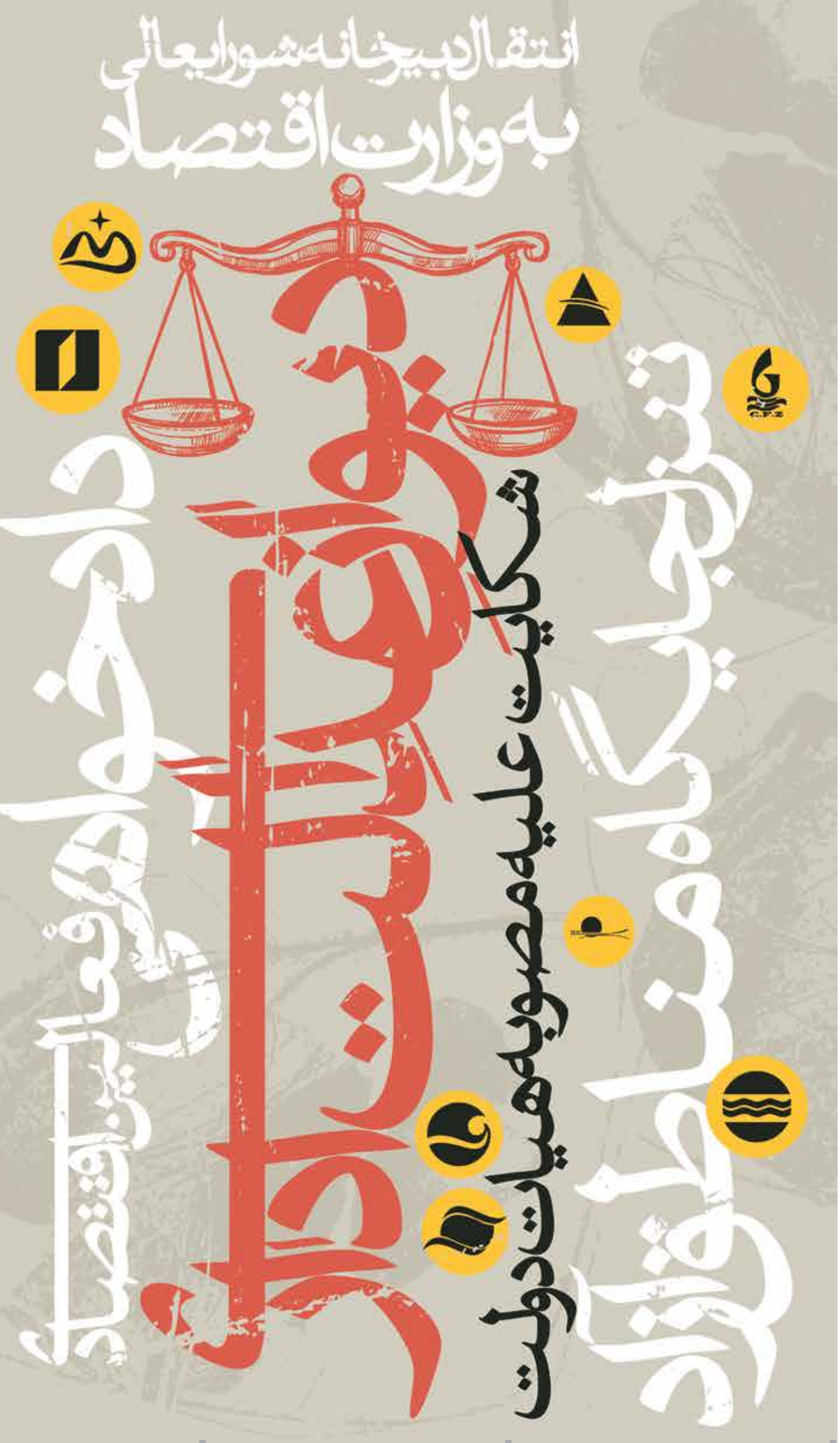

سرمقاله

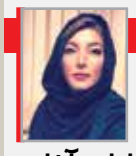

مرضیه حسینی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول

تلاش برای حفظ حیات مناطق آزاد در کنار شطرنج‌باز آماتور

یگانه گوهر خلقت و اندیشمند بی‌بدیل عرصه حکمت، امام علی(ع) به‌درستی می‌فرمایند: «هر کس به آن‌که لایق خیر و خوبی نیست احسان کند، به خوبی خود ستم کرده است». به‌واقع این کلام نغز و نورانی، حدیث نفس بسیاری از ما در تعاملات روزانه فردی و اجتماعی می‌باشد؛ هم‌ردیفی و تعامل با کسانی که ارزش ندارند. امروز گاهی‌وقت‌ها باید با تاسی به کلام امیر مومنان، نهی از معروف را در خودمان بیشتر کنیم.

شاید خواندن این عبارات در ابتدای کلام، مخاطبین فرهیخته ما را متعجب نماید؛ اما یقینا در آتیلا سخن با ما هم‌رای خواهید بود.

مدتی است با خود در کلنجار و چالش هستم که متنی به تندی هلاهل و به تیزی الماس در نقد اوضاع زمان و کردار اهل زمین انشاء کنم؛ اما قلم در پس دیوار امید و احتیاط می‌ماند و زبان در کام می‌کشیدم که شاید فردا، بهتر از امروز خواهد بود و برخی دوستان ترغیب خواهند شد از گنجینه خرد، توشه‌ای برچیده و سامانی بر این اوضاع نابسامان خواهند داد. ولی هرچه زمان می‌گذرد، ناامیدتر می‌شوم و عزیزان بر صراط غیرمستقیم خویش، بر بیراهه بیابان تباهی ملک و ملت بیشتر از گذشته می‌تازند. به همین جهت این متن را از سر درد و از باب رفاقت، خیرخواهی و اتمام حجت بر رشته تحریر می‌آورم.

اوضاع اسف‌بار کنونی به نقطه‌ای رسیده که دوستان اصولگرا، حامیان و بانیان دولت انقلابی سیزدهم بانگ اعتراض به وضع جاری را رساتر از دیگران فریاد می‌زنند. در این میان، حتی مراجع عظام تقلید و بزرگان نظام اسلامی نیز مستمرا از عملکرد فاجعه‌بار دولت و تیم اقتصادی آن می‌نالند؛ یعنی شرایط به‌گونه‌ای است که خودی‌ها و خونی‌ها به توافق رسیده‌اند که ادامه این مسیر، بسی خطرناک و غیرقابل توجیه می‌باشد. از سوی دیگر دست‌وپازدن‌های مسئولین عالی دولت بدون نقشه و راهبردی اصولی، منطقی و عملیاتی است؛ نظیر تعویض رئیس بانک مرکزی برای کشیدن ترمز افزایش نرخ ارز که ثمری نداشت؛ چراکه با جابه‌جایی فیل در صفحه شطرنج، همیشه شاه از موقعیت کیش درنمی‌آید؛ گاهی باید وزیر را جابه‌جا کرد؛ زیرا رئیس بانک مرکزی زیرمجموعه وزیری اقتصادی است که بر مدار اظهارات ضد و نقیض، ارائه آمارهای بی‌پایه، تفکر پوپولیستی و انکار عملی علم بودن اقتصاد می‌چرخد. پس جناب فرزین، با داشتن فر ایزدی هم نخواهد توانست بر اسب سرکش دلار لگام بزند. بر همین آسای هم ما نمی‌توانیم انتظار معجزه از دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در زیرمجموعه همان وزیری داشته باشیم که جایگاه دبیر برای او «شبه‌معاون وزیر» است؛ آن هم برای کسی که تا چندی پیش وزیر یکی از بزرگترین وزارتخانه‌های دولت بود، اما امروز جایگاه حاکمیتی او مشخص نیست و استقلال حقوقی دبیرخانه‌اش نیز با شعبده‌بازی وزیر اقتصاد از حیز انتفاع افتاده است.

البته که این شرایط قابل پیش‌بینی بود و نه تنها از سال‌ها قبل ما به کرات چنین روزهایی را هشدار داده بودیم؛ بلکه طی چندماه گذشته بسیار شفاف و روشن تک‌به‌تک این لحظات را به تصویر کشیدیم و زنگ خطر را به صدا درآوردیم؛ اما نتیجه این نوشتار و گزارش‌های تخصصی و حرفه‌ای تیم نشریه چه شد؟ تطمیع، تهدید، مثلا به خیال خودشان بایکوت (البته از منظر نگاه کوته‌فکران) و جلسه توجیهی با دوستان و... که همه این زحمات بزرگواران، عاری از دستاورد برای جناب وزیر شاکی بود؛ چراکه مسیر ما تغییرناپذیر است و تنها موضوع قابل اهمیت و احترام برایمان به عنوان نشریه تخصصی مناطق آزاد در وهله اول، و در جایگاه یک فعال اقتصادی در وهله دوم، حفظ شاکله مناطق آزاد براساس قوانین مرتب بر آن در جمهوری اسلامی ایران در راستای صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران، تولیدکنندگان، صادرکنندگان و ساکنین مناطق می‌باشد؛ بنابراین تلاش‌های مذبوحانه (از سوی هر نهاد و شخصی) بی‌فایده خواهد بود.

در این میان، یکی از نفراتی که به تازگی از گرد راه رسیده و حضور سرپرست چند روزه دبیرخانه برای او نعمتی غنیمت بود تا فضای مناطق آزاد را تجربه کند، سرپرست روابط عمومی دبیرخانه شورایعالی است که در این جریان، با توانی فوق‌العاده اندک و بی‌مثال نسبت به پیشینیان خود، تصمیم دارد برای مدیران بالادستی خود، خوش‌خدمتی مطلوبی در جهت ساکت کردن رسانه‌های منتقد به دولتمردان در حوزه مناطق آزاد داشته باشد.

البته که وظیفه واحد روابط عمومی در هر نهاد و سازمانی، ایجاد ارتباط با رسانه‌ها و سپس تلطیف هوشمندانه فضا به نفع مدیران آن مجموعه است، که بی‌تردید این اقدام ملزومات مهمی ازجمله دانش، درایت، رسانه‌شناسی در حوزه مربوطه، روابط عمومی شخصی و سازمانی قوی و... دارد؛ که اینجانب به عنوان مدیرمسئول یکی از تخصصی‌ترین رسانه‌های حوزه مناطق آزاد، صراحتا اعلام می‌دارم که سرپرست کنونی روابط عمومی دبیرخانه تهی از موارد فوق‌الذکر و حتی موضوعات دیگر است؛ شاهد این مدعا ابتدا خودِ بنده و همین نشریه است، برخورد غیرحرفه‌ای، پرونده‌سازی و گزارش‌نویسی برای مدیران ارشد دبیرخانه و از بین بردن (یا مخفی کردن) نسخ فیزیکی نشریه (استیکر خنده را در اینجا تصور بفرمایید) که چندین سال است هر هفته، به صورت رایگان و باعزت و احترام به دبیرخانه رسیده است؛ و شاهد دوم که تاسف‌آور، خجالت‌آور و فاجعه‌بار می‌باشد، انتشار «هجونامه‌ای ۲صفحه‌ای» بنام «شورایعالی مناطق آزاد» تحت عنوان «هفته‌نامه مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور» است.

اما روی صحبت ما به تاسی از حدیث فوق‌الذکر، با جناب سرپرست روابط عمومی دبیرخانه نیست؛ چراکه زایل کردن کلام و به تباهی کشاندن خیرخواهی است؛ زیرا خط‌مشی و عملکرد این هفته‌نامه بسیار فراتر از چنین سطحی است؛ بلکه حرف ما و مخاطب اصلی کلام، جناب آقای دکتر حجت‌الله عبدالملکی می‌باشد.

دبیر محترم شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی؛

جنابعالی جزو مسئولینی هستید که هم علاقه‌مند به رسانه بوده و هم زخم خورده اقدامات اشتباه رسانه‌ای در دوران وزارت هستید؛ موضوع امروز، بازی کلمه و عبارت و تعریف و تمجید نیست؛ اکنون بحث حیات و ممات جایگاه شما (دبیر شورا)، ساختار دبیرخانه شورا و شاکله کلی مناطق آزاد است؛ می‌دانیم که می‌دانید و دلخور هم هستید، اما بی‌شک با مسیری که در پیش است؛ متاسفانه باید صراحتا بگوییم عمر مدیریتی کوتاه‌تر از نفر قبلی خود در قامت دبیری شورا خواهید داشت.

بی‌شک این رسانه با همراهی و هم‌افزایی فعالین اقتصادی مناطق آزاد و همچنین برخی از نمایندگان مجلس، تمام مساعی و اهتمام خود را به‌کار خواهد بست تا مخالفین قسم خورده مناطق آزاد (در هر منصب و جایگاهی که هستند) به هدف نهایی خود که همانا تعطیلی کامل این مناطق است، دست پیدا نکنند. اما آخرین کلام؛ اکنون وقت آزمون و خطا نیست؛ زیرا مردم از این میزان ناکارآمدی به ستوه آمده‌اند، خصوصا مردمان و سرمایه‌گذاران نجیب و صبور مناطق آزاد که هر دم می‌بایست با آهنگی ناموزون، حرکاتی موزون و خوشایند برای تصمیم‌گیران غیرکارشناس داشته باشند. بی‌تردید تا حدی که توان یاری کند و فضا اجازه دهد، همراه با مسئولین دلسوز خواهیم و خواهند ماند؛ اما نگذارید از این آخرین تلاش‌ها برای حفظ بقای خودمان و خودتان ناامید و محزون شویم. یا علی...

با حضور سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش انجام پذیرفت:

برگزاری آیین کلنگ‌زنی پروژه احداث موج‌شکن شرقی بندر چارک

صفحه ۲ را بخوانید

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی مطرح کرد:

منطقه آزاد انزلی؛ دروازه توسعه تعاملات تجاری و اقتصادی ایران و روسیه

صفحه ۳ را بخوانید

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم اظهار داشت:

واگذار ۱۶۰هکتار زمین در ۳۸روستا به ۳۵۰۰جوان فاقد مسکن در جزیره قشم

صفحه ۸ را بخوانید

با حضور سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش انجام پذیرفت:

برگـــــزاری آیین کلنگ‌زنی پروژه احداث موج‌شکن شرقی بندر چـــارک

با حضور سعید پورزادی عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش و جمعی از مسئولان محلی، آیین کلنگ‌زنی موج‌شکن شرقی بندر چارک برگزار شد.

آیین کلنگ‌زنی پروژه احداث موج‌شکن شرقی بندر چارک به طول ۳۰۶متر و با عرضی در تراز بالای مغزه ۵٫۶متر و حجم کل مصالح سنگی ۵۴هزار مترمکعب، در محل بندر چارک برگزار گردید.

براساس این گزارش، اضافه شدن ۱۵هکتار به فضای حوضچه، یکی از مزیت‌های این بندر است که کلیه شناورها و لنج‌هایی که مربوط به بومیان این منطقه می‌باشد، از این حوضچه استفاده خواهند کرد و حوضچه اصلی برای جابه‌جایی مسافر و انتقال کالا به جزیره کیش و بخش صادرات مورد استقاده قرار خواهد گرفت.

گفتنی است، با توجه به این‌که لایروبی بندر چارک براساس موقعیت جغرافیایی نیازمند این بندر بود که هر سه سال یک بار انجام شود، با ایجاد این موج‌شکن از ورود لایی که از خشکی به داخل دریا وارد می‌شد، جلوگیری شده و زمینه صرفه‌جویی در منابع و نگهداری بندر فراهم خواهد شد.

شایان ذکر است، مساحت ساختمان طراحی شده حدود ۵۰هزار مترمکعب و مدت‌زمان اجرای قرارداد نیز ۱۲ماه پیش‌بینی شده است.

بهبود کیفیت خدمات ترمینال مسافری بندر چارک

همچنین، عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش به همراه جمعی از مسئولان منطقه و چارک، از ترمینال مسافری بندر چارک بازدید کرد و از ارتقای کیفیت خدمات ترمینال مسافری این منطقه خبر داد.

سعید پورزادی در بازدید از بندر چارک، از نهایی شدن زیرساخت فیبر نوری این بندر، افزایش گیت‌های بندر از سه گیت به شش گیت و همچنین افزایش سرعت پذیرش خودرو از دو دقیقه سه خودرو، به یک دقیقه سه خودرو از طریق استقرار نرم‌افزار پلاک‌خوان خودرو خبر داد.

عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش در پایان ابراز امیدواری کرد: با ایجاد این ساختارها، شاهد بهبود کیفیت خدمات به مسافران نوروزی در ایام نوروز۱۴۰۲ خواهیم بود و خدمت‌رسانی به مسافران نوروزی با سرعت و کیفیت بهتری انجام خواهد شد.

با حضور سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش صورت گرفت:

رونمایی از طرح جامع بندر چارک در راستای خلق یکی از هاب‌های صادراتی کیش

با حضور سعید پورزادی عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش، حجت الاسلام والمسلمین بی‌نیاز امام جمعه کیش، شیخ یعقوب شمس امام‌جمعه اهل سنت کیش و جمعی از مسئولان سازمان منطقه آزاد کیش و بندر چارک، از طرح جامع بندر چارک رونمایی شد.

طرح جامع بندر چارک که با حضور عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش رونمایی شد، در زمینی به مساحت ۵۰هکتار پیش‌بینی شده که ۳۴هکتار آن در خشکی و ۱۶هکتار آن در حوزه دریا طراحی شده است.

ساخت این طرح که در قالب پروژه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت برنامه‌ریزی شده، به عنوان بندر پشتیبان جزیره کیش در

اولویت سازمان منطقه آزاد کیش قرار گرفته و مقرر است زمینه خلق فرصت‌های جدید و تبدیل این بندر به یکی دیگر از هاب‌های صادراتی منطقه آزاد کیش را فراهم کند.

شایان ذکر است، در این طرح، احداث ساختمان اداری بندر به متراژ ۶۰۰مترمربع، احداث دیوار پیرامونی بندر چارک به طول یکهزار و ۶۵۰متر، لایروبی و احداث دایک استحصال به متراژ ۱۲۰هزار مترمکعب، احداث موج‌شکن بخش شرقی بندر چارک به طول ۳۶۵مترمربع پیش‌بینی شده و اجرای آن به قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) و هلدینگ تخصصی دریایی موسسه مکین واگذار گردیده است.

با حضور عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش انجام شد:

آغاز رسمی عملیات اجرایی پروژه احداث ساختمان درب خروج گمرک بندر چارک

با حضور عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش و جمعی از معاونین و مسئولان منطقه آزاد کیش، عملیات اجرایی پروژه احداث ساختمان درب خروج گمرک بندر چارک رسما آغاز شد.

مدیرعامل شرکت توسعه و مدیریت بنـــادر و فرودگـــاه های سازمان منطقه آزاد کیش گفت: امروز شاهد عملیات اجرایی پروژه احداث درب خروج گمرک در بندر چارک به عنوان یکی از مطالبات جدی مردم چارک هستیم که این امر در راستای پیاده‌سازی قانون گمرکی و صدور مجوز مرز دریایی انجام گردید.

عزت‌الله محمدی در ادامه اظهار داشت: با استقرار گمرک در بخش خروج، یکی از شاخص‌های اصلی بنادر در این بندر شکل گرفته و در صادرات، واردات، ارتقاء سطح کیفی و کمی و جایگاه بندر چارک و اشتغال‌زایی تاثیر بسزایی خواهد داشت.

شایان ذکر است؛ درحال حاضر از بندر چارک به دبی، قطر و عمان ضمن صادرات بخش مصالح ساختمانی و ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز، برنامه‌ریزی‌های لازم درخصوص صادرات کالای تجاری انجام می‌شود.

سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش اظهار داشت:

تبدیل بندر چارک به پورت تخصصی صادرات مصالح ساختمانی

عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش از تبدیل بندر چارک به پورت تخصصی صادرات مصالح ساختمانی خبر داد.

سعید پورزادی ضمن تقدیر از مسئولان و مردم چارک در ایام نوروز۱۴۰۱ گفت: تلاش‌ها و همت مردم مهمان‌نواز چارک در ایام نوروز۱۴۰۱ قابل ستایش است و امیدواریم امسال هم شاهد نقش‌آفرینی اثربخش مسئولان این بندر در خدمت‌رسانی باکیفیت به مسافران نوروزی۱۴۰۲ باشیم.

وی ضمن تشریح پنج عملیاتی عمرانی که در بندر چارک آغاز شد، از تبدیل این بندر به پورت تخصصی صادرات مصالح ساختمانی خبر داد و اظهار داشت: با حمایت و نگاه ویژه دکتر عبدالملکی دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و با برگزاری جلسات تخصصی که با استاندار هرمزگان داشته‌ایم، زمینه برای ایجاد این پورت تخصصی فراهم شده و به‌زودی در سایه اجرای طرح جامع بندر چارک، شاهد تحقق این مهم و در ادامه توسعه هرچه بیشتر اقتصادی و تجاری منطقه و کشور خواهیم بود.

پورزادی در ادامه بر ضرورت فعال‌سازی ظرفیت‌های گردشگری بندر چارک تاکید کرد و اذعان نمود: با حمایت وزارت گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع‌دستی، درحال تهیه طرحی ویژه درخصوص توسعه گردشگری منطقه زیبا و دیدنی خور در بندر چارک هستیم که به محض نهایی شدن این طرح، شاهد کلنگ‌زنی آن در آینده نزدیک با نقش‌آفرینی ویژه معاونت گردشگری سازمان منطقه آزاد کیش خواهیم بود.

عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش در پایان ضمن تایید ضرورت تعریض و زیباسازی بلوار کیش در بندر چارک، از آمادگی سازمان متبوع خود برای کمک به بخش شهری بندر چارک جهت زیباسازی و بهبود مبلمان شهری این منطقه خبر داد و خاطرنشان کرد: مردم مهمان‌نواز چارک شایسته بهترین‌ها هستند و سازمان منطقه آزاد کیش بر خود فرض می‌داند حمایت‌های لازم را در این راستا داشته باشد.

امام‌جمعه چارک بیان داشت:

اجرای طرح جامع بندر چارک، آورده قابل‌توجهی برای اقتصاد کشور خواهد داشت

حجت الاسلام و المسلمین جعفر رستاخیز امام‌جمعه چارک، از سفر سرپرست سازمان و مسئولان منطقه آزاد کیش به بندر چارک قدردانی کرد.

امام جمعه چارک اظهار داشت: کار بزرگی درخصوص عمل به وعده‌های پیشین مسئولان سازمان منطقه آزاد کیش انجام شد و اجرای طرح جامع بندر چارک، نه تنها بر اقتصاد محلی، که آورده قابل توجهی برای اقتصاد کشور خواهد داشت.

وی در ادامه بیان داشت: موضوع ساماندهی گمرک و احداث درب خروجی گمرک یک قدم خیر برای مردم چارک است و قطعا بر بهبود کیفیت زندگی مردم ساکن در این منطقه و به‌ویژه بخش شیبکوه تاثیرگذار خواهد بود.

حجت الاسلام و المسلمین رستاخیز افزود: این منطقه از نظر گردشگری دارای جاذبه‌ها و ظرفیت‌های بی‌نظیری است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به ۱۲۰کیلومتر نوار ساحلی و برخورداری از بنادر زیبا و بسیار دیدنی اشاره کرد.

وی به ظرفیت‌های اقتصادی منطقه اشاره کرد و اذعان داشت: پرورش ماهی و میگو در این منطقه موردتوجه قرار دارد و در صورتی که مورد حمایت قرار گیرد، می‌تواند به منطقه‌ای الگو از نظر اقتصادی نیز تبدیل شود.

امام‌جمعه چارک در پایان به ویژگی‌های فرهنگی بسیار مطلوب این منطقه اشاره کرد و خواستار حمایت هر چه بیشتر مسئولین سازمان منطقه آزاد کیش از تکمیل زیرساخت‌های فرهنگی و به‌ویژه گلزار شهدای این منطقه شد.

سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش اظهار داشت:

بندر آفتاب، ظرفیت بی‌نظیری برای پشتیبانی از جزیره زیبای کیش

عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش به همراه جمعی از مسئولین و مدیران ارشد این سازمان، از زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های عمرانی بندر آفتاب بازدید کرد.

بندر آفتاب در ۱۸کیلومتری کیش و در زمینی به مساحت ۵۰هکتار با حوضچه‌ای به مساحت ۱۶کیلومتر واقع شده است که ماموریت پشتیبانی از جزیره کیش به لحاظ لجستیکی و توسعه صادرات و واردات برعهده دارد.

سعید پورزادی در جریان بازدید از بندر آفتاب گفت: احداث این بندر جزو اتفاقات نادری است که با مشارکت سازمان منطقه آزاد کیش و به همت بخش خصوصی و جمعی از سرمایه‌گذاران کیش محقق شده و ظرفیت بی‌نظیری برای پشتیبانی از جزیره زیبای کیش محسوب می‌گردد.

وی افزود: از مهم‌ترین ویژگی‌های این بندر زیبا، می‌توان به استقرار نهادهای گمرک، بنادر و دریابانی اشاره کرد که زمینه تسهیل ارائه خدمات به صادرکنندگان کالا را فراهم نموده است.

عضو هیات مدیره و سرپرست سازمان منطقه آزاد کیش در پایان، از آماده شدن ۱۰واحد اقامتی در این بندر برای خدمت‌رسانی در ایام نوروز۱۴۰۲ خبر داد و خاطرنشان کرد: از ۲۰واحد اقامتی پیش‌بینی شده، ۱۰واحد اقامتی به بهره‌برداری خواهد رسید.

شایان ذکر است، این بندر در نوروز۱۴۰۱، میزبان ۱۲هزار خودرو و ۴۵۰۰مسافر بوده است که پیش‌بینی می‌شود این تعداد در نوروز۱۴۰۲ افزایش یابد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی مطرح کرد:

منطقه آزاد انزلی؛ دروازه توسعه تعاملات تجـــاری و اقتصادی ایران و روسیه

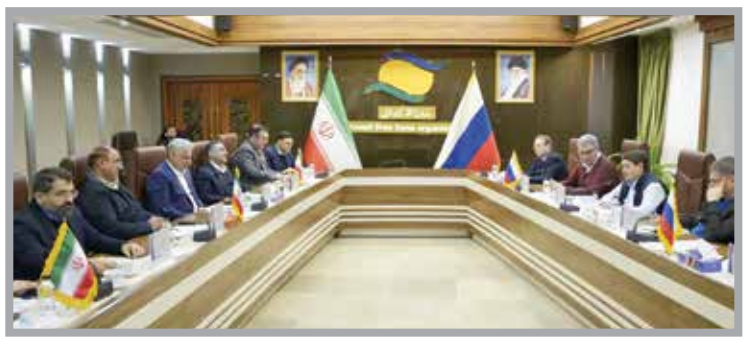

نشست توسعه مبادلات تجاری ایران روسیه با محوریت راه‌اندازی کریدور شمال–جنوب به میزبانی منطقه آزاد انزلی و با حضور دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه برگزار شد.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در این نشست بر ضرورت ایجاد خط‌آهن برای افزایش مبادلات تجاری ایران و روسیه برای تکمیل محور شمال–جنوب روسیه تاکید کرد و افزود: پیشنهاد می‌شود شعبه‌ای از بانک‌های روسیه در منطقه آزاد انزلی ایجاد شود.

عیسی فرهادی اظهار داشت: منطقه آزاد انزلی آمادگی دارد به عنوان هاب لجستیکی منطقه معرفی شود و می‌تواند ظرفیتی را ایجاد کند که روسیه از طریق این منطقه آزاد به کشورهای دیگر دسترسی یابد.

همچنین، استاندار گیلان در این نشست به دیدار مقامات ارشد دو کشور اشاره کرد و افزود: باتوجه به فضای ایجاد شده سال گذشته، شرایط بسیار خوبی برای ارتباط بین ایران و روسیه فراهم شد.

اسدالله عباسی تصریح کرد: مسیر استفاده از ظرفیت‌های ایران و روسیه و تبادلات تجاری از کریدور شمال–جنوب بین ایران و روسیه از طریق راه‌آهن رشت–آستارا و رشت–کاسپین است که این موضوعات از تاکیدات روسای جمهوری دو کشور است.

وی ابراز امیدواری کرد: راه‌آهن رشت به کاسپین طی چهارماه آینده به بهره‌برداری برسد. برای کوتاه کردن مسیر ترانزیت کالا از جنوب به شمال و شرق به غرب، بهترین مسیر راه‌آهن رشت به کاسپین و در آینده رشت به آستارا خواهد بود و تلاش داریم به این کار سرعت ببخشیم.

استاندار گیلان خاطرنشان کرد: برای راه رشت به آستارا نیز مطالعاتی برای آزادسازی زمین‌ها و استفاده از مسیرهای میان بر انجام شده تا با استفاده از حداقل زمان و هزینه بیشترین بهره‌وری را داشته باشد.

گفتنی است، در این نشست معاون وزیر راه و شهرسازی و رئیس کل آکادمی حمل‌ونقل روسیه، مشاور اداره رئیس‌جمهور در زمینه امور اداری شورای دولتی فدارسیون روسیه، معاون رئیس پروژه‌های زیرساختی مرکز اقتصاد زیرساخت‌ها، رئیس اداره توسعه همکاری‌های دوجانبه وزارت توسعه اقتصادی فدراسیون روسیه و رئیس اداره همکاری‌های بین‌المللی وزارت حمل‌ونقل فدراسیون روسیه و چند مقام عالی رتبه روس حضور داشتند.

دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه اظهار داشت:

توسعه منطقه آزاد انزلی بسیار مطلوب بوده است

دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه در نشست توسعه مبادلات تجاری ایران و روسیه با محوریت کریدور شمال–جنوب در منطقه آزاد انزلی گفت: با همکاران خودمان یعنی شرکت‌های مطرح حمل‌ونقل روسیه در گیلان هستیم و با توجه به سفری که به جنوب داشتیم، می‌توان مقایسه‌ای بین بنادر شمال و جنوب ایران داشته باشیم. ایران از طریق دو مسیر به دریا متصل است که این امر تاثیر مهمی در توسعه مبادلات تجاری دو کشور دارد.

«ایگور لویتین» با اشاره به پیشینه ایران که در مسیر جاده ابریشم واقع بود، اظهار داشت: روسیه از سه مسیر زمینی داغستان، جمهوری آذربایجان و ایران، دسترسی به خلیج‌فارس و از طریق راه دریایی (کشتیرانی) خزر و مسیر شرقی از طریق اینچه‌برون برای دسترسی به آب‌های آزاد تلاش می‌کند که مهم‌ترین پروژه برای ما کریدور شمال–جنوب است.

وی ادامه داد: امروز حجمی معادل ۱۵میلیون تن کالا در سال ترانزیت داریم و برنامه ما آن است که این مقدار را به ۳۰میلیون تن و در درازمدت به ۶۰میلیون تن برسانیم. چشم‌انداز روسیه در سال ۲۰۳۰ میلادی رسیدن به ۱۰۰میلیون تن کالا در سال است. این مربوط به تحریم‌هایی است که علیه روسیه اعمال شده و موجب شد جریان انتقال کالا از سوی کشورهای غربی متوقف شود.

دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه اضافه کرد: در تقسیم‌بندی مسیر کالا از طریق کانال شرقی اینچه‌برون ۱۶میلیون تن کالا، مرکزی خزر ۱۲میلیون تن و ۶۰میلیون تن از مسیری که امروز مورد بازدید قرار گرفت را در برنامه داریم و مابقی و از طریق مسیر جاده‌ای ترانزیت خواهد شد.

«ایگور لویتین»، مهم‌ترین مشکل روسیه را ترانزیت جاده‌ای عنوان کرد و افزود: با توجه به ترافیک سنگین در مرز ایران و جمهوری آذربایجان و روسیه و جمهوری آذربایجان، باید این بخش مرزی را تقویت کنیم. اگر مسیر شرقی را بررسی کنیم کالای روسیه از سه کشور می‌گذرد و مهم آن است در این سه کشور با هماهنگی‌های انجام شده کالا منتظر نماند.

وی با اشاره به تفاوت استانداردهای ریلی کشورهای ایران و روسیه گفت: محل تخلیه و بارگیری بین واگن‌ها جای بسیار حساسی واقع شده، برای دستیابی به هدف ۶۰میلیون تن باید قطارهای باری مثل مسافربری بدون توقف تردد کنند؛ چراکه در بندر کشتی‌ها منتظر بارگیری کالا هستند.

دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه تاکید کرد: جاده سراسری شرق و غربی روسیه که به سیبری شهرت دارد به طول ۱۰هزار کیلومتر است که از این طریف کالا به سمت چین، ژاپن و کره و سپس اروپا ترانزیت می‌شود.

«ایگور لویتین» اضافه کرد: برای ما در مسیر ریلی اولویت با قطار باری و کانتینری است، امیدواریم در دریای جنوب از دریای بالتیک تا خلیج‌فارس نیز این اولویت موردتوجه قرار گیرد.

وی به حجم ترانزیت کانتینری از هندوستان به اروپا اشاره کرد و افزود: هند مهم‌ترین و بزرگترین خریدار ذغال سنگ از روسیه است، ما ذغال سنگ را از طریق خاور دور تامین می‌کنیم. اگر این مسیر شمال–جنوب را داشته باشیم، می‌توانیم زمان جابه‌جایی کالا را به ۱۲روز کاهش دهیم.

«ایگور لویتین» توسعه منطقه آزاد انزلی را بسیار مطلوب ارزیابی و اظهار نمود: ما درحال توسعه اقتصادی منطقه آزاد لوتوس هستیم، ولی تا رسیدن به منطقه آزاد انزلی راه درازی در پیش داریم. در این منطقه علاوه‌بر ایجاد بندر شرایط مناسب را برای زندگی و تفریح مردم ایجاد شده است.

دستیار ویژه رئیس‌جمهور روسیه در پایان خاطرنشان کرد: امیدواریم با ایجاد خط‌آهن رشت آستارا تداخلی در شالیزارها و کار کشاورزی گیلان ایجاد نشود. درخصوص توسعه گردشگری می‌دانیم که منطقه مناسبی توریست‌های روس است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی عنوان کرد:

مزیت‌های قانونی منطقه آزاد انزلی در جهت بالفعل نمودن مزیت‌های گیلان

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی از ظرفیت‌ها و امکانات موجود در اداره کل بنادر و دریانوردی استان گیلان در مجتمع بندری انزلی و حوزه نظارت گمرکات استان بازدید و در گفت‌وگو با مدیران این دو نهاد بر لزوم افزایش همکاری‌های چندجانبه برای تبدیل شدن به هاب ترانزیتی و صادراتی کشورهای حاشیه دریای خزر، به‌ویژه اتحادیه اقتصادی اوراسیا تاکید نمود.

عیسی فرهادی در این دیدارها با ارائه تحلیلی از وضعیت پیش‌روی اقتصاد ملی در عرصه‌های بین‌المللی که در کنار زیرساخت‌های ایجاد شده در سال‌های اخیر، زمینه افزایش توجه به اهمیت بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در استان گیلان و دریای خزر شده تصریح کرد: باید از فرصت روابط خوب سیاسی ایران با کشورهای روسیه و چین و تحریم‌ناپذیری روابط تجاری در دریای خزر و اوراسیا به نفع منافع ملی بهره برد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در پایان اظهار داشت: بنادر و گمرکات موجود در منطقه آزاد انزلی ظرفیت‌های مکمل و همراه یکدیگر جهت استفاده حداکثری از ظرفیت‌های حمل‌ونقل کالایی موجود و عبوری از دریای خزر محسوب می‌شوند که باید از مزیت‌های قانونی و حاکمیتی موجود در منطقه آزاد انزلی جهت بالفعل نمودن تمامی مزیت‌های موجود در استان استفاده کرد.

حسین یونسی مدیرکل بنادر و دریانوردی گیلان در این نشست، طی گزارشی از فرصت‌ها و ظرفیت‌های موجود و روند توسعه‌ای پیش روی در بندر انزلی، ایجاد ظرفیت‌های جدید احداث کارخانه‌های ساخت کشتی‌های تجاری و گردشگری به منظور تکمیل حلقه‌های مختلف صنعت کشتی‌سازی در استان گیلان را از مهم‌ترین بخش‌های زیرساختی ایجاد شده اعلام و اضافه کرد: با همکاری میان دو بندر انزلی و کاسپین می‌توان گام‌های بلندی جهت هم‌افزایی در مسیر مدیریت کالاهای ترانزیتی، وارداتی، صادراتی برداشت. اساسا بنادر انزلی و کاسپین مکمل یکدیگر می‌باشند و ما در راستای اعمال و بهره‌برداری از مزیت‌های قانونی منطقه آزاد انزلی، خود را متعهد به همکاری در جهت منافع ملی می‌دانیم.

در جلسه ناظر گمرکات گیلان با مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی، وی با قدردانی از اقدامات و تلاش‌های این سازمان جهت تسهیل و توسعه ترانزیت و صادرات کالا از طریق گمرکات استان، بر عزم راسخ حوزه نظارت گمرکات جهت حمایت از فرآیندهای تسهیل و گسترش همکاری‌های کشورمان در حوزه اتحادیه اقتصادی اوراسیا و تامین کالاهای اساسی و مواد اولیه واحدهای تولیدی تاکید کرد.

صادق برزگر با اشاره به سفر هیات تجاری روس به ریاست دستیار ویژه پوتین رئیس‌جمهور این کشور، عزم جدی روس‌ها برای توسعه مبادلات تجاری از مسیر کاسپین را فرصتی برای کشور و گیلان عنوان کرد.

گفتنی است، در این دیدارها که معاونین اقتصادی و سرمایه‌گذاری، بندری و حوزه خزر، فنی و زیربنایی و مدیران سازمان نیز حضور داشتند، از بخش‌های مختلف مجتمع بندری انزلی بازدید کردند.

استاندار گیلان مطرح کرد:

منطقه آزاد انزلی، فرصتی ویژه برای شکوفایی اقتصادی و اشتغال گیلان

استاندار گیلان در بازدید از پروژه‌های ملی، عمرانی، زیرساختی، تجاری و گردشگری منطقه آزاد تجاری–صنعتی انزلی گفت: بنادر انزلی، کاسپین، چمخاله و آستارا از ظرفیت‌های مهم گیلان و کشور محسوب می‌شوند که شکوفایی این بخش‌ها به شکوفایی اقتصاد کشور کمک می‌نماید، بر همین اساس بنادر فوق باید با حداکثر ظرفیت مورد بهره‌برداری قرار گیرند.

اسدالله عباسی با اعلام این خبر که سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی برای سرمایه‌گذاری در این بخش اعلام آمادگی کرده‌اند، چنین موضوعی را در شاخص‌های ترانزیتی استان و ملی بسیار حائز اهمیت ارزیابی کد و تصریح کرد: منطقه آزاد انزلی فرصت ویژه‌ای برای شکوفایی اقتصادی و اشتغال گیلان است و باید از ظرفیت‌های این منطقه مانند بندر کاسپین برای ایجاد اشتغال و درآمد استفاده کنیم.

وی با اشاره به خلاء موجود در بخش گردشگری دریایی در پهنه آبی دریای خزر، اظهار داشت: در بخش مسافری دریای در دریای خزر خلایی وجود دارد که باید از ظرفیت‌های بنادر گیلان در بخش گردشگری به طور کامل بهره‌برداری نمود.

استاندار گیلان، بندر چمخاله را پرکننده خلاء موجود اعلام کرد و افزود: تکمیل خط ریلی بندر کاسپین به عنوان حلقه مفقوده کریدور شمال–جنوب حتما باید در دستورکار قرار گیرد و این درحالی است که پیمانکار بخش انتهای این مسیر دارای عملکرد ضعیفی است؛ موضوعی که بارها به آنها تذکر داده شده و در گفت‌وگو با وزیر راه این مشکل مطرح شد.

عباسی با تاکید براینکه پروژه‌های استانی در بخش‌های مختلف با شتاب درحال تکمیل بوده، اما این پروژه روند کندی را طی می‌کند که باید هرچه سریع‌تر تکمیل شود، افزود: در بخش سرمایه‌گذاری برای کشتیرانی هم به‌دنبال راه‌اندازی شناورهای رو–رو کامیون بر و واگن‌بر می‌باشیم تا کریدور شمال–جنوب تکمیل شود و در همین راستا در بخش ترانزیت کالاهای موردنیاز کشور به‌ویژه صادرات تولیدات منطقه آزاد انزلی مدنظر قرار گرفته است.

استاندار گیلان با بیان این‌که برای احداث هتل‌های ۵ستاره و مانند آن سرمایه‌گذارانی اعلام آمادگی کرده‌اند که برخی از این سرمایه‌گذاران در این منطقه درحال سرمایه‌گذاری می‌باشند، اشاره‌ای به موانع موجود در مسیر اتصال خط ریل به بندر انزلی نمود و خاطرنشان کرد: تلاش داریم موانع محیط زیستی در مسیر این پروژه را برطرف سازیم تا تمام ظرفیت‌های این بندر مورد استفاده قرار گیرد؛ چراکه در سفر رئیس‌جمهور به گیلان و حضورشان در بندر کاسپین و دستوراتی در این خصوص صادر شد که برای تحقق این دستورات تمام توان خود را به‌کار بسته‌ایم و از تمام سرمایه‌گذارانی که علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در این منطقه می‌باشند، با آغوش باز استقبال می‌کنیم.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی نیز در جلسه شورای اداری این سازمان که با حضور استاندار گیلان برگزار شد با بیان اینکه یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های منطقه آزاد انزلی که باید با اهتمام ویژه تکمیل شود پروژه راه‌آهن رشت به بندر کاسپین است، گفت: این پروژه در ابعاد بین‌المللی برای کشور و این منطقه آزاد حائز اهمیت بسیاری می‌باشد که ازجمله دستاوردهای بهره‌برداری و تکمیل راه‌آهن رشت به بندر کاسپین، تقویت و افزایش حجم مبادلات از طریق کریدور شمال–جنوب است.

عیسی فرهادی در ادامه به تجزیه و تحلیل ظرفیت‌های ایجاد شده در قالب زیرساخت‌های موجود و سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته از سوی بخش خصوصی در منطقه آزاد انزلی پرداخت و اظهار کرد: درحال حاضر بیش از ۱۶۴واحد صنعتی با ارزش تولیدات ۲۵۰میلیون دلار سالانه در منطقه آزاد انزلی فعال بوده و تاکنون ۲۲هزار فرصت شغلی مستقیم ایجاد شده و در تلاش هستیم با جذب سرمایه‌گذار خارجی نقش منطقه آزاد انزلی در پیوند اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی را بیش از پیش تقویت کنیم.

گفتنی است، در جریان حضور و دیدار استاندار گیلان در منطقه آزاد انزلی که معاونین اقتصادی و عمرانی استاندار، فرماندار انزلی، و مدیران کل صمت، گمرکات، بنادر و دریانوردی، راه‌آهن شمال و شرکت زیرساخت، برق منطقه ای، مسکن و شهرسازی حضور داشتند؛ از مسیر اتصال راه‌آهن، شهرک صنعتی شماره۳، اسکله رو–رو، سینی دوار راه‌آهن و بندرکاسپین بازدید کرد و در جریان آخرین وضعیت این پروژه‌های ملی و عمرانی زیرساختی در دست اجرای منطقه آزاد انزلی قرار گرفت.

شایان ذکر است، بازدید از پروژه‌های درحال اجرای تجاری و گردشگری بندری منطقه آزاد انزلی شامل یک هتل ۵ستاره، پارک آبی و همچنین مجتمع فرهنگی ورزشی که برای دهه مبارک فجر امسال آماده بهره‌برداری است، از دیگر برنامه‌های عباسی به منطقه آزاد انزلی بود.

اخبار منطقه آزاد انزلی

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی عنوان کرد:

تقارن نوروز و ماه رمضان، فرصتی مناسب جهت رونق فضای کسب و کار منطقه

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در جلسه ستاد خدمات سفر این منطقه که با حضور معاونین و مدیران سازمان، فرماندهان انتظامی و نظامی و دستگاه‌های همکار امدادی و خدمات‌رسان برگزار شد، بر لزوم بهره‌برداری از فرصت کم‌نظیر تقارن نوروز، سال جدید و ماه مبارک رمضان جهت رونق فضای کسب و کار منطقه تصریح کرد.

عیسی فرهادی با اشاره به انتخاب بی‌نظیر طلیعه سال جدید در فرهنگ ایرانی که همزمان با شروع فصل بهار، دوره نوزایی طبیعت و گیاهان است، اظهار داشت: نوروز ایرانی تنها گرامیداشت سال جدید و تولد دگر باره طبیعت نیست، بلکه آغاز فصل کشاورزی و دامپروری است که با غنی شدن آن با رنگ و سوی اسلامی که در دعای آغاز سال، تلاوت قرآن، حضور در اماکن مذهبی و تقویت صله ارحام و گسترش مسافرت، موضوعاتی که در قرآن به آن بسیار تاکید شده، رنگ و بوی معنوی و اسلامی به خود گرفته است.

وی خواستار تعیین و ابلاغ اظهار نظرهای اعضای کارگروه به عنوان مصوبه ستاد شد و بر لزوم، برپایی جلسات کاری با دستورکار مشخص در حوزه معاونت فرهنگی، اجتماعی، گردشگری تا پیش از نوروز، تاکید کرد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با بیان اینکه فراهم نمودن شرایط خدمات‌رسانی به مسافرین نوروزی متناسب با حال و هوای ماه مبارک رمضان، چه برای نیروهای خدمات‌رسان و هم برای گردشگران، بسیار حائز اهمیت است، افزود: باید شاهد غلبه نگاه و رویکرد مشتری‌مداری در تعطیلات نوروزی برای گردشگران از طرق مختلفی همچون برپایی جشنواره‌های خرید، و فراهم نمودن شرایط خرید و بهره‌مندی از خدمات بخش خصوصی توسط قشرهای مختلف مردم باشیم.

فرهادی، اهمیت فرهنگ‌سازی رعایت الزامات ماه مبارک رمضان را متذکر شد و اضافه کرد: می‌توان در قالب همکاری با آموزش و پرورش، نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت مدارس محدوده منطقه با تقویت امکانات آنها، در راستای استفاده از تمام ظرفیت‌های خدمات‌رسانی به همه مسافرین، اقدام کرد.

وی تصریح کرد: ارتقای شاخص‌های انتظامی، امنیت مسافرین و ترافیک منطقه باید با محوریت نیروی انتظامی، پلیس راهور و با حضور نیروهای حراست فیزیکی سازمان، در دستورکار قرار گیرد.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در پایان با تصریح بر اهمیت هم‌افزایی همه دستگاه‌های عضو ستاد خدمات سفر منطقه متبوع خود، خاطرنشان کرد: در راستای ارتقای مشارکت بیش از پیش معاونت‌ها و حوزه‌های اجرایی سازمان؛ با همکاری فعالین بخش خصوصی، بر امکانات هتل‌ها، اماکن اقامتی و بوم‌گردی منطقه و هزینه‌های دریافتی در قبال عرضه کالا و خدمات که در این ایام ارائه می‌شوند نیز نظارت نمایند.

گفتنی است، در این جلسه اعضای ستاد به بیان نقطه‌نظرات خود درخصوص سازوکارها و راهکارهای خدمات‌رسانی مطلوب‌تر از سنوات گذشته به گردشگران نوروزی پرداختند.

حجت الاسلام والمسلمین ابوترابی فرد امام‌جمعه موقت تهران اظهار داشت:

ایران سرزمینی استراتژیک و مرکز اقتدار و امنیت در منطقه است

حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمدحسن ابوترابی‌فرد امام‌جمعه موقت تهران در سفر به منطقه آزاد انزلی، با حضور در مراسم پایان دوره پایوران در مرکز آموزشی باقرالعلوم(ع) نیروی دریایی راهبردی، ضمن ادای احترام به مقام شامخ شهیدان در جمع مقامات نظامی نیروی دریایی گفت: امروزه به فضل خداوند متعال و عزم و اراده راسخ نیروهای نظامی، شاهد آن هستیم که کیلومترها در دریاهای آزاد امنیت برای کشتی‌های تجاری کشورمان فراهم شده و در آب‌های سرزمینی نیز اجازه نمی‌دهند تا دشمنان دست‌درازی به تمامیت مرزی کشور داشته باشند.

وی در ادامه با اشاره به دستاوردهای نظامی به‌دست آمده در عرصه‌های مختلف بیان کرد: اگرچه ایران اسلامی در سخت‌ترین شرایط تحریم‌های دشمنان قرار دارد، اما با همه مشقت‌ها ملت ایران بر فراز قله‌های اقتدار ایستاده و با تکیه بر دانش بومی آسمان ایران به گنبد آهنین تبدیل شده، نیروی زمینی استوار همچون کوه بر قله‌های افتخار قرار گرفته و سپاه پاسداران و فراجا همراه با ارتش برای خلق امنیت ایفای نقش می‌کنند.

امام‌جمعه موقت تهران در ادامه ایران را کشوری دارای موقعیت ممتاز ژئوپلیتیک دانست و تاکید کرد: ایران سرزمین استراتژیک و نقطه اقتدار و امنیت در منطقه بوده و قطعا با حمایت جوانان و اعتماد بیش از پیش به چهره‌های علمی می‌توانیم در همه ابعاد خصوصا اقتصادی و نظامی مرزهای موفقیت را فتح کنیم.

لازم به ذکر است، در ادامه این مراسم یگان‌های حاضر در میدان مقابل جایگاه رژه رفته و از ۶فرمانده و پایور نمونه با اهدای سردوشی و لوح تقدیر تجلیل به عمل آمد.

دوشنبه ۳ بهمن ماه ۱۴۰۱ - ۲۳ ژانویه ۲۰۲۳ - شماره ۲۱۳ | حقوق معاش آزاد ۵

در گفت‌وگو با کارشناسان و فعالین اقتصادی مناطق آزاد تصریح شد:

دیوان عدالت اداری، آخرین ملجا برای صیانت از قانون مناطق آزاد

گزارش:
مرضیه حسینی
ملیحه اسناوندی

پیرو مکاتبات اردیبهشت‌ماه سال‌جاری وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی درخصوص اجرای قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در رابطه با انتقال دیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به دبیر وزارت امور اقتصادی و دارایی؛ در تاریخ ۲آذرماه، تصویب‌نامه هیات وزیران با شماره ۶۵۱-۱۶۰۶۵۱/ت۹۹۵۹۵هـ به امضای معاون اول رئیس‌جمهور به وزرای امور اقتصادی و دارایی، جهاد و کشاورزی، کشور، صمت، امورخارجه، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، راه و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و دیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ابلاغ گردید که براساس آن اولا تعداد اعضای شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به تعداد نهادهای صدرالاشاره کاهش پیدا می‌کند؛ ثانیا دبیر شورا به عنوان معاون وزیر به پیشنهاد وزیر اقتصاد تسوط شورا تعیین می‌گردد؛ ثالثا دیرخانه ضمن حفظ شخصیت حقوقی و مستقل، ساختار تشکیلاتی آن در وزارت اقتصاد مستقر شده و بودجه آن نیز از محل اعتبارات وزارتخانه تامین می‌گردد؛ رابعا وظایف و اختیارات هیات وزیرانی که در قانون چگونگی اداره مناطق آزاد دارای جایگاه در این شورا می‌باشند، با تغییر اعضاء به تعداد مصوبه پیش‌روی، به وزیران عضو تفویض می‌شود. خامسا نصب و عزل اعضای هیات مدیر سازمان‌های مناطق آزاد به پیشنهاد وزیر اقتصاد انجام می‌شود.

در این مصوبه هیات دولت درخصوص نحوه انتقال دیرخانه شورایعالی به ذیل وزارت اقتصاد، در تبصره(۳) ماده(۱) عنوان شده است که: «دبیر شورایعالی مناطق آزاد به عنوان معاون وزیر بوده و توسط شورا انتخاب خواهد شد». اما هیات بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین مجلس شورای اسلامی با ایراد به این موضوع، اختیار تعیین معاون وزیر را منحصر در اختیار وزیر مربوطه دانسته و تعداد آن را طبق قانون منحصرا ۵ نفر می‌داند. قابل ذکر است که پاسخ به این ایراد، معاون حقوقی ریاست جمهوری ظاهرا در مقام پاسخ از عنوان «همطراز معاون وزیر» برای تعیین جایگاه حقوقی و حاکمیتی دبیر شورایعالی در ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی استفاده کرده است.

این موضوع به پشتوانه ضعف و شفاف نبودن معنا و مفهوم اصطلاح «همطراز معاون وزیر»، بدین معنی است که دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی جایگاه حقوقی و حاکمیتی مشخصی در وزارت اقتصاد ندارد و هم تعیین دبیر از سوی شورا ایراد دارد و هم این‌که دبیری که همطراز با معاون وزیر اقتصاد می‌باشد، دقیقا چه‌کاره است؟

در این راستا همچنین می‌توان گفت: با عنایت به مشخص نبودن جایگاه دبیر، نمی‌توان تبصره(۴) مصوبه دولت را نیز دارای اعتبار دانست، به جهت این‌که در این تبصره گفته شده: «دیرخانه دارای شخصیت حقوقی مستقل می‌باشد و اعتبار آن از منابع وزارت اقتصاد تامین می‌شود». اما وقتی مشخص نیست دبیر دقیقا چه مقامی دارد، استقلال حقوقی دیرخانه به صورت منطقی محلی از اعتبار نخواهد داشت.

در ماده(۳) مصوبه هیات دولت اما موضوعی برخلاف قانون اصلی مناطق آزاد و مشخصا ماده(۶) این قانون درج شده که در کنار اشکال پیش‌گفته، می‌تواند به مفهوم جمع شدن آزادی اقتصادی و استقلال حاکمیتی مناطق آزاد توسط وزیر اقتصاد باشد. طبق ماده(۳) مصوبه هیات دولت، اعضای هیات مدیره سازمان‌های مناطق آزاد با معرفی وزیر و توسط شورا مورد تایید و تصویب قرار می‌گیرند. احتمال زیاد در آینده نزدیک نیز احکام آنها هم توسط وزیر اقتصاد صادر می‌گردد؛ درحالی که طبق ماده۶ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد، اعضای هیات مدیره با معرفی دبیر و تایید شورا با حکم ریاست جمهوری و همچنین مدیرعامل منطقه (رئیس هیات مدیره) عالی‌ترین مقام اجرایی بوده و هویت و شخصیت فرابخشی پیدا می‌کرد. هرچند با وجود برخورداری از حکم رئیس‌جمهور و به پشتوانه ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد تاکنون نتوانسته‌اند در محدوده مسئولیتی خود به صورت کامل، اعمال اقتدار مدیریتی داشته باشند.

حال اگر حکم مسئولین سازمان‌های مناطق آزاد توسط وزیر صادر شود، اعمال اقتدار مدیریتی مدیران عامل سازمان‌ها به سایر دستگاه‌های دولتی نیز دچار اشکال قانونی می‌شود و هم از نظر اجرایی غیرممکن خواهد بود و عملا اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و برخورداری از شخصیت حقوقی مستقل سازمان‌های مناطق آزاد به سیاق دیرخانه نیز زایل می‌گردد. حتی طبق ماده۷۱ قانون خدمات کشوری نیز مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد نمی‌توانند دارای رتبه اداری بند(هـ) یعنی معاون وزیر باشند.

همان‌طور که در ابتدای کلام عنوان گردید، در صورت وقوع این شرایط حقوقی و اداری تشریح شد در سازمان‌های مناطق آزاد به جهت اجرای مصوبه هیات دولت، نه تنها روح و ذات قانون اصلی نقض می‌شود، بلکه با نقض استقلال حقوقی-حاکمیتی سازمان‌های مناطق آزاد، اقتدار مدیریتی مدیران عامل مناطق و تضعیف آزادی اقتصادی، عملا چیزی جز پوسته‌ای از مناطق آزاد باقی نمی‌ماند و این مسیر نهایتا به انحلال مناطق آزاد به جهت تضعیف کارکردها و فلسفه ذاتی آنها منتهی می‌گردد.

باید اذعان داشت که دیوان عدالت اداری ایران در گذشته به برخی از مسائل مرتبط با مناطق آزاد ورود کرده است، به طور مثال این مرجع قضایی با صدور حکمی مصوبه دولت در ارتباط با امکان مامور شدن کارمندان دولت که دارای شان اداری منطبق با قانون خدمات کشوری هستند به مناطق آزاد با غیرقانونی اعلام نمود. یا در ارتباط با یک بخشنامه از سوی شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ورود داشته و منجر به ابطال شد.

بنابراین با مکاتبه موجود در دیوان عدالت اداری و آشنایی با فلسفه ذاتی، هویت و کارکرد مناطق و درونمای قانون مناطق آزاد، می‌تواند به مصوبه اخیر هیات دولت ورود کرده و با نقض آن، شرایط بازگشت وضعیت حقوقی و مدیریتی دیرخانه شورایعالی و سازمان‌های مناطق آزاد به روال سابق را مهیا نماید.

بی‌تردید در این مهم، نمی‌توان نگاهی به هماهنگی سازمان‌های مناطق آزاد و دیرخانه شورایعالی برای اقدام علیه مصوبه دولت و اقامه دعوا در دیوان داشت. در نتیجه تنها فعالین اقتصادی مناطق آزاد می‌مانند که اتفاقا اسیدپیدکن اصلی ادامه مسیر جاری هستند؛ که باید اقدامی کرده و از موضع حق‌طلبانه به دیوان عدالت اداری مراجعه نمایند.

قانون مناطق آزاد، گرفتار در بازی تحریف و انکار

طبق ماده(۵) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد، هر منطقه آزاد توسط سازمانی به صورت شرکت با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل و سرمایه کل آن متعلق به دولت است. اداره می‌شود. این سازمان‌ها از شمول قوانین و مقررات حاکم بر سرزمین اصلی مستثنی بوده و منحصرا براساس این قانون، قانون کار و اساسنامه‌های مربوطه اداره خواهد شد و در موارد پیش‌بینی نشده تابع قانون تجارت خواهد بود.

همچنین در ماده(۶) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد در ارتباط با ساختار مدیریت و نحوه انتخاب آن گفته شده: سازمان توسط هیات مدیره متشکل از سه تا پنج نفر اداره خواهند شد. اعضای هیات مدیره توسط هیات وزیران (شورای‌عالی) انتخاب خواهند شد و مدیرعامل، ریاست هیات مدیره را برعهده دارد. به موجب این حکم، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد، بالاترین مقام اجرایی دولتی در منطقه متبوع خود می‌باشد.

در ۲ماده فوق‌الاشاره، هویت و شناسنامه سازمان‌های مناطق آزاد به همراه چارچوب حاکمیتی و اداری آن مشخص شده است و این مدل از هویت و ساختار دقیقا درصدد ثانی موجودیتی بنام منطقه آزاد بوده استانداردها و تعاریف جهانی آن است. پس در این قانون، روح قانون متناسب با ذات آن موضوعی است که قانون برای تحوه اداره‌اش تدوین می‌شود. ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور نیز تحکیم‌بخش و سند بالادستی همین معادله اصولی و منطقی این روح مقوله بوده و متناسب با ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد می‌باشد.

اما علی‌رغم این تناسب منطقی و هوشمندانه که بین سوژه و ابژه در معادله قانون و منطقه آزاد وجود دارد، مصوبه دولت در اجرای بند(ز) تبصره(۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور برای تسریع نحوه انتقال دیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی، به شدت آن را تضعیف کرده و حتی می‌توان گفت این معادله را از بین برده است.

همچنین مصوبه دولت، اصول آزادی اقتصادی و استقلال حاکمیتی-حقوقی مناطق آزاد را نقض می‌کند. این درحالی است که دو اصل یاد شده، ساختار فلسفه وجودی و کارکردی منطقه آزاد را شکل می‌دهد. به‌علاوه، این مصوبه برخلاف اصل حقوقی است که طبق آن، نباید هیچ قانون و مصوبه دولتی، مخالف روح اصلی قانون اصلی باشد که در این مسئله قانون مرجع و اصلی قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مصوب سال ۱۳۷۲ می‌باشد.

این وضعیت نابهنجار پیش‌آمده در ارتباط با جایگاه حاکمیتی و شخصیت حقوقی دیرخانه و مناطق آزاد، ریشه در سال‌ها تلاش مخالفین مناطق آزاد و متهم کردن بی‌پایه و اساس این مناطق به قاچاق کالا بوده است. اما موثرترین عامل در ایجاد شبهاز جاری، کاری است که عاملان پشت پرده تصویب ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه کشور به بهانه تقویت نظارت بر مناطق آزاد انجام دادند و امروز محصول کار ریشه‌ای خود را با مصوبه هیات وزیران دریافت می‌نمایند. تصویب ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه همچنین مبنای اقدامات تخریبی دیگری در طول سال‌های بعد شد و امروز اگر مزیت‌ها و معافیت‌های مالیاتی در مناطق آزاد نقض شده، اگر فعالین مناطق آزاد مجبور به ثبت سفارش برای واردات کالا شده‌اند، اگر محدودیت‌های سرزمین اصلی در واردات کالای گروه چهار مالیاتی از ۲۰سال به ۵سال می‌شود و دهها آفع دیگر، نتیجه تبعی ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه و استمرار فعالیت‌های کارشناسانه وامضان آن بر علیه مناطق آزاد می‌باشد.

اکنون می‌شود نتیجه گرفت که در وضعیت فعلی، مناطق آزاد در مسیری دقیقا مخالف قانون و فلسفه وجودی خود پیش برده می‌شوند و منزلگاه نهایی چنین مسیری همان‌طور که عنوان گردید، انحلال مناطق آزاد از مسیر قانون، اما قانونی غلط و در خدمت یک پروژه مغرضانه بر علیه موجودیت مناطق آزاد است.

در نهایت باید اذعان داشت، به نظر می‌رسد در شرایط موجود با تاسی به فرموده حضرت علی(ع) «سنگ را از همان نقطه‌ای که آمده است، باید پاسخ داد». در اینجا سنگ بزرگ که در مسیر مناطق آزاد افتاده است، از جایگاه قانون است و تنها راهکار موجود برای رفع این مانع و مشکل بزرگ و هدایت مناطق به مسیر درست و عقلایی، راهکار تمسک به قانون و سیستم قضایی است. خوشبختانه در سیستم قضایی ایران، بویژه عدالت اداری مامور بررسی اشکالات قوانین و مصوبات دولت و نهادهای زیرمجموعه حاکمیت است.

در پایان تصریح می‌شود، براساس هماهنگی‌های به عمل آمده، «شورای هماهنگی و همکاری فعالین اقتصادی مناطق آزاد» به نمایندگی از تمامی فعالین اقتصادی و سرمایه‌گذاران مناطق آزاد هفتگانه کشور، از کلیه ظرفیت‌های قانونی موجود در دیوان عدالت اداری کشور در جهت اجرای قانون و مقررات مناطق آزاد کشور-سنتی جمهوری اسلامی ایران بهره برده و این موضوع را از طریق دیوان تا اجرای نص قانون در دستورکار ویژه قرار داده و این رسانه، به عنوان رسانه حامی بخش خصوصی فعال در مناطق آزاد کشور، وظیفه ملی، میهنی، اخلاقی، اسلامی و حرفه‌ای خود را بر همراهی و پیگیری این ماجرا تا رسیدن به نقطه پرگار تمکین همه ذی‌نفعان و بازیگران صفحه شطرنج مناطق آزاد با کمال افتخار انجام می‌دهد.

مجید صیادپور، کارشناس مسائل مناطق آزاد:
بن‌بست مناطق آزاد در معادلات بین‌المللی، دستاورد هضم دیبرخانه شورایعالی در وزارت اقتصاد

بی‌تردید تحولی در فلسفه اجرای برگرده هر دولتمردی است، اما در این میان تصویب و اجرای قانونی که به عنوان یک قانون با بازه زمانی سنواتی (بودجه عمومی) و یا حتی میان‌مدت (برنامه ششم توسعه) در تبایین آشکار و مخل اجرای یک قانون ثابتی (قانونی که تا زمان اصلاح توسط قانونگذار قانون دیگری نمی‌تواند در آن اخلال ایجاد کند) است، در نوع حد حقوق اساسی کشورمان اگر بی‌سابقه نیست، بسیار کم‌سابقه محسوب می‌شود.

به عبارت دقیق‌تر، مصوبه مجلس شورای اسلامی جهت اجرای تبصره ماده‌ماده۲۳ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، که براساس آن دیبرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از نهادی شورایی براساس شرح وظایف دبیری شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که ریاست آن برعهده رئیس جمهوری اسلامی ایران است، در راستای وظایف نظارتی و پاسخ نمایندگان مجلس، به زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی تحویل و دوراقع تنزل پیدا کرده و در این میان براساس پیگیری‌های وزیر اقتصاد در مسیر اجرای قانون بودجه سال ۱۴۰۱، دبیر و دیبرخانه به مقام همطرازی با معاونین وزیر دارای جایگاه حقوقی-اداری در دو مراسل رسانهٔ اعضای شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی نیز اصلاح پیدا می‌کنند.

در اینکه اصلاح ساختار شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به اثرات وضعی و کارکردی بر ساختار دیبرخانه و بهتبع آن مناطق آزادی که دارای اساسنامه جداگانه می‌باشند، خواهد گذاشت؛ تردید چندانی وجود ندارد. اما در تصویب‌نامه فوق، وزیر اقتصاد متولی تعیین و معرفی دبیر و به‌پیوزه اعضای هیات مدیره سازمان‌های مناطق آزاد می‌باشد؛ این مهم فراتر از بحث تداخل‌های منافع‌دیدی در حوزه دخالت وزیر اقتصاد در مناطقی مانند انرلی و چابهار که اولویت با اعضای هیات مدیرهای است که در حوزه‌های ترانزیتی و امور بین‌المللی دارای شانیت و جایگاه می‌باشند؛ بر این اساس چگونه و طبق چه مبنایی وزارت اقتصاد قادر به شناسایی کارشناسان و صاحب‌نظران در حوزه‌های تخصصی وزارت امورخارجه و شهرسازی خواهد بود؟! در عین حال اگر فردای دوران هشت ساله دفاع مقدس، دولت و نظام به‌دنبال تمرکززدایی و کاستن قدرت‌های تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و مدیریت در پایتخت کشور به برخی مناطق در قالب مناطق آزاد شده بود که در این چارچوب نیروهای بومی-محلی فرصت ایفای نقش در عرصه‌های ملی و بین‌المللی پیدا کنند؛ حال این مهم چگونه اجرایی می‌شود؟! چگونه هیات مدیره از تهران می‌تواند برای منطقه آزادی چون اروند تصمیم‌گیری و تعیین شود؟ (اگرچه هم‌اکنون نیز لابی‌ها در سطح ملی صورت می‌گیرد، اما این مهم دارای شانیت قانونی نیست، بلکه در معادلات میان نمایندگان مجلس و مدیران استانی با دبیرخانه تعریف می‌شود) آیا این فرآیند به معنی رویگردانی از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های نیروهای بومی نیست؟ عزیزان توجه دارند که با توجه به نقاط اشتراک قومیتی، فرهنگی و مذهبی با کشورهای همسایه، مناطق آزاد می‌توانند به عامل جذب نیروهای گریز از مرکز در اغلب مناطق آزاد به ایفای نقش بپردازند؛ امری که ظرف این سده‌هها انجام دادند.

از سوی دیگر درحالی که دبیر شورایعالی وزنی همطراز معاون وزیر خواهد داشت، روابط سازمان‌های مناطق آزاد در استان‌ها و با نهادهایی همچون ادارات کل زیرمجموعه این وزارتخانه چگونه تعریف می‌شود؟ نکته حائز اهمیت در این سیر، تحدید قانون با قانونی دیگر اینکه اولا در قالب چه استنادات حقوقی (چون موضوعات فقهی نیست) به چه اساسی مصوبه مجالس دهم و یازدهم مورد تایید شورای محترم نگهبان قرار گرفته؟ آیا این امر مبین این واقعیت نیست که آن شورا در مسیر تایید قانون برنامه ششم و قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مبنای حقوقی را از قانون مناطق آزاد تغییر داده و بر لزوم اصلاح قانون کنونی (که عملا بیش از ۷۰درصد آن از درجه اعمال و اجرا خارج است اجرا ساقط شده) نظر دارد؟ ثانیا چگونه دیبرخانه‌ای که ظرف سده‌هه به عنوان نهادی که ریاست شورای آن با شخص رئیس‌جمهور بود و هست، قادر به ممانعت از تعدی، تعرض، تعمیم آیین‌نامه‌ها و قوانین سرزمین اصلی به محدوده جغرافیایی قوانین و مقررات مناطق آزاد نبوده و نیست، هم‌اکنون می‌تواند در مسیر اجرای قانون و دفاع از سرمایه‌گذاران و فعالین اقتصادی گام برداشته و پیگیری نماید؟! آن زمان که دیبرخانه ذیل نهاد ریاست جمهوری قرار داشت، وزارتخانه‌ها اقبالی به اجرا و ارجح قلمداد کردن قوانین مناطق آزاد نداشتند و در بهترین حالت با بازی طولانی کردن مسیر اجرای قانون در بازه زمانی، نه تنها قدرت تاثیرگذاری دیبرخانه و سازمان‌های مناطق آزاد را نزد سرمایه‌گذار با چالش جدی مواجه می‌کردند، بلکه در بدترین حالت نیز وقتی به تعهدات قانونی خود ذیل شورایعالی نداشته و مصوباتی جهت تحدید قانون و تعمیم قوانین سرزمین اصلی به مناطق آزاد جهت ابلاغ به فعالین اقتصادی، دیبرخانه و سازمان‌های مناطق اعمال می‌کردند.

سوال اینجاست: حالا که دبیر و دیبرخانه در حد همطرازی یکی از معاونین محترم پنجگانه (نه معاون) یکی از وزارای کابینه دولت تعیین جایگاه شده، کدام وزیر، وزارتخانه، معاون و مدیرکل وزیر، و نهادهای تابعه استانی، برای قانون و مقررات مناطق آزاد اهمیتی قائل می‌شود؟! فارغ از هرگونه اطاله کلامی درخصوص رابطه مرکز پژوهش‌های مجلس در دوران مدیریت جناب آقای دکتر خاندوزی، کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و وزارت امور اقتصادی و دارایی با مناطق آزاد به طور اعم و به طور خاص دیبرخانه شورایعالی، مسیر طی شده جهت تحدید، تنزل و تحویل شانیت و جایگاه دیبرخانه شورایعالی به عنوان رأس هرم قدرت سازمان‌های مناطق آزادی و به موازات این سیر تکوینی، تصویب قوانین و مقرراتی همچون مالیات بر ارزش افزوده، طرح اصلاح قانون مناطق آزاد (مهم‌ترین بند آن کاهش معافیت‌های ۲۰ساله به ۵سال) و قوانین بودجه‌های سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ که ناظر بر تعمیم قوانین سرزمین اصلی به مناطق آزاد بود؛ دستاوردی جز رساندن تشخیص مصلحت نظام، دولت و مجلس ایران در معادلات منطقه‌گرایی و همکاری‌های منطقه‌ای فرصت منطقه آزاد را به عنوان مزیت تلقی نمی‌کنند.

سوالی که باقی می‌ماند این است؛ تغییر ماهیت و ساختار نهادی که ذیل شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، به عنوان یک نهاد فرابخشی جهت وحدت مدیریت در حوزه دیپلماسی اقتصادی و جذب و نگاهداشت سرمایه‌گذار خارجی و داخلی که در نقش برهم زننده بازی اقتصاد در کشور عمل کرده و می‌کند، با چه هدفی صورت می‌گیرد؟! تخریب وضعیت نابسمان به دلیل عدم اجرای قانون در مناطق آزاد، عزیزان متولی به‌دنبال برساخت چگونه مناطق آزادی با به ساختاری و حضور چه‌گونه بخش خصوصی می‌باشند؟ آنها که به یقین می‌دانند از عدم اعتماد بخش خصوصی کنونی که ظرف سده‌هه گذشته مناطق محروم را با سرمایه مالی، آبرو و عمر خود و بدون صرف ریالی از بودجه عمومی به وضعیت کنونی ارتقاء داده‌اند، احتمال جذب بخش خصوصی واقعی جدید، به صفر نزدیک‌تر است؛ چرا چنین می‌کنند؟ چرا الگوی موفق اقتصاد دولت نفت در ایران یکصد ساله اخیر را به محاق می‌برند؟ چرا مدل نهاد دولتی که براساس آن رابطه بخش خصوصی و دولتی رابطه ولی‌نعمت و خدمتگزار بود و دولتمردان خود را نه حاکم غیرمسئول، بلکه خدمت پاسخگو در قبال ولی‌نعمتان خود که از حقوق تا هزینه‌های جاری و منابع مالی برای اجرای طرح‌های توسعه‌ای ناشی از حضور و فعالیت بخش خصوصی است را در مدل موجود در سرزمین اصلی هضم می‌کنید؟ واقعا چرا؟!

محمدصادق مبرهن‌نیاکان، دبیر اجرایی شورای هماهنگی و همکاری فعالین اقتصادی مناطق آزاد:
ضرورت ورود قوه قضاییه به مصوبه هیات دولت درخصوص مناطق آزاد

محمدصادق مبرهن‌نیاکان دبیر اجرایی شورای هماهنگی و همکاری فعالین اقتصادی مناطق آزاد در یادداشتی به نشریه، از مصوبه دولت درخصوص واگذاری تشکیلات دیبرخانه شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی به وزارت امور اقتصادی و دارایی ایراد تاسف کرد.

طبق گفته این فعال اقتصادی؛ قرار بود جلسه‌ای برای طرح مشکلات سرمایه‌گذاران مناطق آزاد با معاون اول رئیس‌جمهور برگزار شود، اما شخص وزیر امور اقتصادی و دارایی مانع برگزاری این جلسه شد!

در ادامه یادداشت دبیر اجرایی شورای هماهنگی و همکاری فعالین اقتصادی مناطق آزاد را می‌خوانید:

درخصوص آخرین مصوبه هیات وزیران در رابطه با وضعیت دیبرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و واگذاری تشکیلات آن در راستای تبصره ماده۲۳ قانون برنامه ششم (پس از گسال و در آخرین ماه‌های عمر این قانون) از نهاد ریاست جمهوری به وزارت امور اقتصادی و دارایی و تنزل مقام دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از مشاورت ریاست جمهوری به مقام «همطراز معاون وزیر اقتصاد» بدون هرگونه اختیاری، فقط می‌توان اظهار تاسف کرد.

شاید وزیر محترم اقتصاد با عنایت به کارنامه درخشان ۱۶ماهه گذشته خود که باعث پویایی و رشد در تمامی شاخص‌های اقتصادی کشور و ماموریت‌های محوله شده و احساس ترک سکانداری آن وزارتخانه در آینده نزدیک، اولویت تحقق آرزوی دیرینه خود از زمان تصدی در مرکز پژوهش‌های مجلس و نمایندگی مجلس یعنی تعطیلی و کسر شان و ارزش مناطق آزاد به یکی از ادارات دسته چندم زیرمجموعه وزارت اقتصاد باشند، که مطمئنا ادامه این روند خیلی طول نخواهد کشید.

متاسفانه لوح کارشکنی و تخریب علیه این مناطق را از آغاز نمایندگی ایشان در مجلس به عنوان طرح «طرح اصلاح قانون چگونگی اداره مناطق آزاد» و سپس تصدی وزارت، شاهد بودیم و با طرح شکوابیه و هشدار در اکثر مراجع ذی‌صلاح و رسانه‌های جمعی درخصوص عواقب اقدامات ایشان که نماینده خط فکری مقابله با مناطق آزاد هستند، امیدوار بودیم تا بزرگان و عقلای نظام نیز به کمک و مساعدت فعالین اقتصادی مستقر در مناطق آزاد آمده و از تندروی‌های اعمال شده جلوگیری نمایند. تا شاهد خروج و کوچ سرمایه و سرمایه‌گذاران از این مناطق نباشیم؛ ولی افسوس که تاکنون حرکت متمرزمندی در این خصوص انجام نپذیرفت.

حتی از ابتدای سال جاری با تلاش‌های فراوان، موفق به ارتباط با معاون اول محترم وزارت جمهوری و عرض شکوائیه در این خصوص شدیم، که با دستور ایشان مقرر بود جلسه‌ای در این رابطه تشکیل و به مشکلات رسیدگی شود که با دخالت مستقیم وزیر اقتصاد و قول برطرف نمودن راسا از طریق وزارت اقتصاد مانع از برگزاری جلسه با معاون اول ریاست جمهوری شدند و تنها با برگزاری یک جلسه با مشاور عالی ایشان و ارائه مطالب و اسناد، منتظر اقداماتی از سوی وزارت اقتصاد بودیم که متاسفانه نه تنها مشکلی از حل نکردند، بلکه هر روز به مشکلاتمان افزودند و آخرین شاهکار وزیر و معاون اقتصادی فرهیخته ایشان، اصرار به تصویب ماده۴۰ پیشنهادی در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و ابطال ماده۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد می‌باشد که برخلاف و در تناقض با ماده۵ و ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق و همچنین ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور بوده و علی‌رغم تذکر اینجانب در کمیته فرعی کمیسیون اقتصادی دولت، مطمئن هستیم که این ماده در لایحه فوق به تصویب آن کمیسیون خواهد رسید.

از نظر اینجانب تمامی نامه‌ی راه‌های جلوگیری از اعمال فراقانونی و بعضا غیرقانونی از طریق قوه مجریه (با عنایت به سکوت عجیب معاونت حقوقی ریاست جمهوری و سایر ارکان آن قوه) بسته شده و می‌بایستی اقدامی عاجل در سایر قوا و به‌ویژه قوه قضاییه انجام گردد و این امر توسط کارشناسان و وکلای حقوقی تشکل‌های صنفی مناطق و شورای هماهنگی و همکاری فعالین اقتصادی مناطق آزاد تحت بررسی بوده و انشاءالله پس از جمع‌بندی و تصمیم‌گیری نهایی می‌بایستی در تمامی جواب به‌ویژه مصوبه اخیر هیات وزیران درخصوص وضعیت دیبرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و همچنین اقدامات وزارت اقتصاد و دستگاه‌های زیرمجموعه آن در راستای تسریع برای اصلاح عاجل این مصوبه و یا در حقیقت حکم قتل مناطق آزاد اندیشیده نشود، به‌زودی شاهد اضمحلال بیش از پیش این مناطق و فاتحه حیات آن خواهیم بود.

دکتر جعفرآهنگران، کارشناس مسائل مناطق آزاد:
دوگانگی مدیریتی، زیبده مناطق آزاد نیست

دکتر جعفر آهنگران از پیشکسوتان و کارشناسان مسائل مناطق آزاد نیز در یادداشتی به نشریه، جایگاه حقوقی دیرخانه شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی را تبیین کرد.

طبق گفته این کارشناس؛ در گذشته دو رویکرد دنبال می‌شد، سازمانی مستقل زیرنظر ریاست جمهوری و دیگری قرار گرفتن مناطق آزاد تحت مجموعه یکی از وزارتخانه.

وی بر این موضوع تاکید کرد که دوگانگی مدیریتی مطلوب مناطق آزاد نیست و لازم بود به این وضعیت خاتمه داده و جایگاه حقوقی دیبرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و ساختار آن به این مجموعه سپرده شد. این مجموعه اما به صورت مستقیم زیرنظر نهاد ریاست جمهوری فعالیت داشت. واقعیت آن است که از همان آن موقع قوانین و مقررات مناطق آزاد به‌درستی اجرا نشد (به اذعان کارشناسان و نمایندگان مجلس، فقط ۳۰درصد از قوانین و مقررات مربوط به مناطق آزاد طی سده‌هه گذشته اجرایی شده است)، که اگر اجرا شده بود، امروز حال و روز مناطق آزاد کشور این‌گونه نبود. اما اجرایی نشدن قوانین و مقررات مناطق آزاد یک‌طرف، و بی‌قانونی را تبدیل به قانون کردن طرف دیگر! ما اکنون هیچ مزیت و شرایط مطلوبی در مناطق آزاد به‌عنوان دل‌خوشی برای سرمایه‌گذاران نداریم؛ تنها موضوعی که درخصوص مناطق آزاد شاید برایمان باقی مانده، صرفا اسم مناطق آزاد است.

سوال بنده از مسئولان این است که مناطق آزاد یعنی چه؟ از آنها می‌خواهم که در یک خط، این مناطق را تعریف کنند و تفاوت مناطق آزاد را با سرزمین اصلی به ما سرمایه‌گذاران تفهیم نمایند. آیا دیگر مزیت، مشوق و امتیازی برای مناطق آزاد ایران باقی مانده است؟

یک فرزند، هم پدر دارد و هم مادر، اما متاسفانه می‌بینیم که این بچه را پدر و مادرش جدا کنند و به شخص دیگری بسپارند که اتفاقا از اساس با این بچه دچار مشکل است. مناطق آزاد نیز همین گونه است؛ تا دیروز این مناطق زیرنظر دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بودند، اما امروز این دیبرخانه زیرنظر وزارتخانه‌ای می‌رود که از قضا وزیر کنونی آن در تقابل شدید و چندین ساله با مناطق آزاد است.

بیاید شفاف بگوییم اگر این اتفاق برای مناطق آزاد بیفتد و این مناطق مورد آن قرار از دست بدهد و زیرمجموعه هر نهاد و وزارتخانه دیگری قرار گیرند، ضربه سنگینی به سرمایه‌گذاران و روند سرمایه‌گذاری در این مناطق وارد خواهد شد.

همیشه می‌گفتیم که رقبای ما در کشورهای همسایه برای سرمایه‌گذاران ایرانی فرش قرمز پهن کرده‌اند، اما امروز به جرات می‌گوییم که رقبای ما برای فعالین اقتصادی ایران هم پهن کرده‌اند. دشمنان همیشه چشم‌شان به ایران بوده و هست. ای کاش همه مسئولین به اندازه شهدا و عزیزانی که برای خاک مقدس ایران خون قلبا کرده‌اند، تلاش می‌کردند و مانع فرار سرمایه‌گذاران می‌شدند. این را بدانیم که اگر یکی از سرمایه‌گذاران ما سرمایه خود را از ایران عزیز بیرون ببرد، بدین معنی است یکی از فرماندهان اقتصادی از کشور خارج شده و این زنگ خطر بزرگی خواهد بود. دشمنان ما بسیار زیاد هستند و در اطراف ایران خیمه زده‌اند.

رژیم اشغالگر قدس در امارات متحده عربی خیمه زده و دام پهن کرده است، مسئولین محترم باید بگذارند که به‌واسطه زرق و برق امارات و همچنین به سبب فشارها و تحریم‌های داخلی، فعالین اقتصادی از کشور خارج شوند و به‌راحتی سرمایه‌گذاری را از تولید و سرمایه‌گذاری خالی کنند.

دلخوشی ما به این بود که مناطق آزاد مستقل است و از قوانین سرزمین اصلی به دور می‌باشند، اما این مصوبه هیات دولت، تمام مزایا و امتیازات قانونی مناطق آزاد برای فعالین اقتصادی این مناطق را از بین می‌برد.

مسئولین ما مدعی هستند که دغدغه مناطق آزاد را دارند، اما واقعیت آن است که اقدامات آنها با صحبت‌ها و اظهاراتشان هماهنگی ندارد. دغدغه مناطق آزاد داشتن این نیست که مدام بخشنامه، آیین‌نامه بدهند و یا نامه‌نگاری کنند که کمر مناطق و سرمایه‌گذاران را بشکنند. دغدغه داشتن مناطق آزاد یعنی آن‌که بیشتر راحت در دل این مناطق حضور داشته باشیم، مشکلات را بشنویم، موانع را مرتفع کنیم و شرایط را برای توسعه مناطق آزاد فراهم نماییم. فعال اقتصادی نباید دلهره و نگرانی این موضوع را داشته باشد که مدیرعامل سازمان منطقه آزاد و یا دبیر شورایعالی کیست و یا اینکه زیرمجموعه کدام ارگان و وزارتخانه قرار می‌گیرد. فعال اقتصادی فقط و صرفا باید دغدغه سرمایه‌گذاری، تولید و صادرات داشته باشد تا بتواند از جنگ اقتصادی گذر کند. ما تحریم‌ها را تبدیل به موقعیت و فرصت کردیم، اما واقعیت آن است که دولت با خودتحریمی‌ها، کمر سرمایه‌گذاران را شکسته است.

بنده خطر دیدی را احساس می‌کنم. تنها راهی که برای ما مانده، دادخواهی در «دیوان عدالت اداری» است تا نسبت به دغدغه فعالین اقتصادی ورود پیدا کند.

جواد ملک‌آذری، بنیان‌گذار انجمن واحد کارآفرینان و فعالان اقتصادی ارس:
نیز خلاص هیات دولت بر پیکر نیمه‌جان مناطق آزاد

همچنین، جواد ملک‌آذری تولیدکننده و بنیان‌گذار انجمن واحد کارآفرینان و فعالان اقتص

مهدی رعیتی مدیر فنی و زیربنایی سابق دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد تصریح کرد:

جلوگیری از اتلاف منابع، با انتصابات شایسته در سازمان‌های مناطق آزاد

مهندس مهدی رعیتی کارشناس مناطق آزاد و مدیر فنی و زیربنایی سابق دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در یادداشتی اختصاصی به نشریه، به تحلیل و بررسی مشکلات و معضلات حوزه عمرانی مناطق آزاد کشور پرداخت.

طبق گفته وی؛ نبود نیروی انسانی متخصص و عدم تامین منابع برای تکمیل پروژه‌های عمرانی مناطق آزاد، درحال حاضر دو چالش عظیم این مناطق می‌باشد که موجب گردیده آن‌گونه که شایسته است، طرح‌های عمرانی پیشرفت مطلوبی نداشته باشند و تعداد پروژه‌های نیمه‌کاره و تعطیل در مناطق آزاد روزبه‌روز فزونی یابند.

در ادامه یادداشت جناب آقای مهدی رعیتی را ملاحظه می‌فرمایید.

شکوفایی و پویایی اقتصادی مناطق آزاد با نگاه کلان و اجتماع‌محور سیاستگذاران

یکی از اهداف اولیه تشکیل مناطق آزاد در ایران، ورود تکنولوژی‌های نوین به کشور و پایلوت‌سازی روش‌های جدید بوده است و از آنجا که این مناطق عمدتا فاقد زیرساخت‌های لازم بوده‌اند، ایجاد این زیرساخت‌ها با مطالعات دقیق‌تر و تکنیک‌های به‌روزتر می‌توانست کارکردهایی با راندمان بیشتر داشته باشد.

نگاه توسعه‌ای مدیران سابق باعث شده بود که مناطق جزء معدود دستگاه‌هایی باشند که بودجه عمرانی آنها بر بودجه جاری‌شان چربش داشت و در دوره‌های گذشته، حضور مدیران مجرب عمرانی کشور در حوزه عمرانی مناطق آزاد، به پیشرفت پروژه‌ها کمک شایانی می‌کرد و نکته بسیار مهم این بود که تعریف پروژه براساس کارکرد منطقه صورت می‌گرفت و اگر در یک منطقه می‌بایست زیرساختی ایجاد می‌شد، حتما به مطالعات بالادستی توجه می‌گردید؛ بماند که امروز به دلیل عدم آشنایی و کارایی مدیران، بسیاری از این پروژه‌ها بلااستفاده شده‌اند.

نگاه کلان و اجتماع‌محور سیاستگذاران، شکوفایی و پویایی اقتصادی را نیز در پی داشت؛ از این دست پروژه‌ها می‌توان به مسیرهای مواصلاتی در مناطق ارس و ماکو اشاره کرد که علاوه‌بر فعال کردن مزیت ترانزیتی، در توسعه صنعت گردشگری هم بسیار موثر بود و یا احداث فرودگاه ماکو و بندر کاسپین در منطقه آزاد انزلی که اگر همت مسئولان استان در حل مشکل اتصال راه‌آهن به این بندر بیشتر شود، زحمات مدیران پیشین در فعال‌سازی کریدور شمال-جنوب به‌بار می‌نشیند و اتصال به غرب نیز تسهیل می‌شود.

در سال‌های۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ وقتی یک گردشگر در کیش گشت و گذار می‌کرد، بیشتر از هر چیز تعدد پروژه‌های دولتی و خصوصی بود که جزیره راه به‌مثابه یک کارگاه عمرانی نموده بود و یا در اروند شاهد تحول در پروژه‌ها بودیم و اگر تصمیمات اشتباه مدیرعامل وقت نبود، تاسیسات ایجاد شده آبرویی برای کشور بود و مرهمی بر روی زخم‌های محرومیت.

دلایل به بن‌بست رسیدن طرح‌های عمرانی مناطق آزاد

باید اذعان نمود که امروز دو مسئله، مشکل و معضل به بن‌بست رسیدن طرح‌های عمرانی مناطق آزاد است و تا این مسائل مرتفع نگردد، شاهد ادامه وضعیت موجود خواهیم بود.

مسئله اول؛ نیروی انسانی است. متوسط سطح نیروهای فعال در حوزه فنی و عمرانی مناطق به مراتب از سطح عمومی مهندسان شاغل در بخش خصوصی و دانشگاهی همان منطقه پایین‌تر است و افراد با رانت و رابطه به مسئولیت رسیده‌اند و کمتر آشنایی با متدهای روز دنیا دارند و به تقلید کورکورانه از گذشتگان بسنده می‌کنند و به ارزش مطالعه و به‌کارگیری مشاوران خبره اعتقادی ندارند و پیمانکاران نیز کاملا به ضعف این عوامل آگاه هستند و بر موج بی‌کفایتی ایشان سوار هستند و آنچه در جهت منافع خودشان باشد را به‌دست می‌آورند.

مسئله دوم؛ تامین منابع برای پروژه‌ها است که پاشنه آشیل طرح‌های عمرانی چه در مناطق آزاد و چه در کل کشور است؛ چراکه عدم تخصیص و تزریق به‌موقع منابع، ترمز حرکت پیشرفت و بهره‌برداری پروژه‌ها می‌باشد و عاجز بودن مدیران مناطق به جز چند طرح محدود نظیر ترمینال جدید فرودگاه کیش که با انتشار اوراق صکوک و جذب منابع علی‌رغم داشتن یک پیمانکار فشل و کارنکن تا قبل از پایان عمر دولت قبل پیشرفت فیزیکی پروژه به ۸۵درصد رسیده بود و اگر در این دولت هم تغییرات گسترده در حوزه معاونت عمرانی کیش رخ نمی‌داد، بهره‌برداری از این ترمینال میسر بود و یا بزرگترین طرح عمرانی مناطق آزاد، اتصال جزیره قشم به سرزمین اصلی از طریق پل خلیج‌فارس است؛ هرچند ادعاهای فعالان همیشه معترض زیست محیطی در توقف چند ساله این طرح عظیم بی‌تاثیر نبود، ولیکن باز عجز و عدم توانایی مدیران و همچنین مسائل تحریمی که تا حدی دست و پای پیمانکار را بسته است، اجازه نداد تا افتخاری برای جامعه مهندسی رقم خورد و جزیره قشم در یک جهش واقعی و کم‌نظیر در مسیر توسعه قرار گیرد.

ساخت و سازهای غیراصولی و غیراستاندارد در مناطق آزاد

مجددا خاطرنشان می‌نمایم، تفکر حاکم بر مناطق آزاد و حوزه عمرانی آن، امروز کاملا ناآشنا و غریبه با این سیستم می‌باشد و درک درستی از اهمیت این مناطق ندارند و مهم‌تر از آن اصلا تجربه و آشنایی با فضای بین‌المللی نداشته و خبری هم از آن طرف مرزها و بازارها و کریدورها ندارند. مزیت‌هایی که پشت سر هم از دست می‌روند و با دست‌هایی که روی هم گذاشته شده، طرف هستیم.

در حوزه ساخت و ساز بخش خصوصی نیز با توجه به سیاست‌های تامین سرمایه‌ای و فروش زمین در مناطق آزاد، متوسط قیمت آپارتمان از مناطق همجوار بالاتر بوده و در جایی همچون کیش و قشم دلالان و سودگذاران تعیین قیمت می‌کنند و بی‌عملی سازمان‌ها در این موضوع مشهود است؛ گرانی که خود یکی از عوامل بسیار موثر در عدم توسعه و مانع سرمایه‌گذاری می‌باشد و تبعات اجتماعی بسیار مخربی دارد.

دیگر مشکل ساخت و ساز بخش خصوصی، عدم نظارت صحیح است که سازمان‌ها قدرت نظارت بر نحوه اجرای سازه‌ها را ندارند و کیفیت مصالح نیز که در حوزه جنوبی کشور کلا از استاندارد مطلوبی برخوردار نمی‌باشد و متاسفانه آزمایشگاه‌های کنترل کیفیت مصالح هم آن‌چنان فعال نیستند و با عنایت به شرایط جوی خاص چه در جنوب و چه در شمال کشور، عمر مفید ساختمان‌ها متاسفانه بسیار پایین است و نگهداری مطلوب با هزینه بسیار زیاد صورت می‌گیرد و همچنین الگوی مناسبی در جهت ساخت و ساز ارائه نمی‌شود و این امر هم در حوزه طراحی و هم حوزه اجرایی بدون متولی است.

بی‌تردید ابلاغ یک الگوی منسجم معماری، کار دشواری نیست و آنچنان که در کیش مسبوق به سابقه بوده است و در سال‌های ابتدایی توسعه کیش، المان‌هایی که فرانسوی‌ها با نگاه به آثار معماری ایرانی طراحی کرده بودند، منظر منسجم و شکیلی را برای بازدیدکنندگان ارائه می‌کرد و یا آن که در طراحی شهر و شهرک‌سازی بهترین شهرک مسکونی ایران، با گذشت بیش از صدسال از عمر طراحی و ساخت آن، منطقه بریم آبادان است که توسط انگلیسی‌ها در کنار پالایشگاه آبادان ساخته شده و ملاحظاتی که در ساخت و طراحی این شهرک در نظر گرفته شده است، بی‌نظیر می‌باشد و در حد تدریس در دانشگاه‌ها بوده و عملا طوری احداث شده که تخریب آن هم ممکن نبوده و کارکردی کاملا متفاوت دارد و ساکنان آن با افتخار از محل سکونت خود نام می‌برند و در رفاه کامل هستند و مخاطراتی که زندگی شهری در آبادان و خرمشهر دارد، هیچ اثری در بریم ندارد و اگر با پیکره مسکونی چابهار مقایسه کنید که گران‌ترین و اشرافی‌ترین منطقه سیستان و بلوچستان است و باتوجه به توپوگرافی و موقعیت منحصربه‌فرد آن، لوکیشنی خاص دارد و با این همه مواهب درگیر فاضلاب و تصفیه‌خانه نیم‌بندی است که جوابگو نیست و بوی نامطبوع شامه ساکنین را آزار می دهد.

سخن پایانی

اگر مدیران و حاکمان مناطق آزاد واقعا تفکر اداره مناطق و اعمال ماده۵۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور را دارند، پیش از این که سراغ اجرایی شدن این قانون بروند، به‌دنبال بالا بودن سواد عوامل و مدیران خود بروند و آگاه باشند که مدیران سفارشی و سهمیه‌ای، خروجی به جز اتلاف منابع سازمانی و خصوصی را در پی ندارند و آنچنان که گفتیم، فقط مشاوران و پیمانکاران را منتفع می‌کند و تحویل گرفتن مطالعات کم‌بنیه از سوی سازمان‌ها، حاصلی به جز گرفتاری‌های امروزه ندارد.

بررسی ضرورت بهره‌مندی از ظرفیت‌های مناطق آزاد جهت توسعه صادرات کشور:

مناطق آزاد، ابزاری جهت ورود به بازارهای جهانی و تحقق استراتژی‌های توسعه برون‌نگر

گزارش:
فریبا شیخی

منطقه آزاد ناحیه‌ای از قلمرو کشور است که خارج از محدوده فیزیکی، قانونی و اداری تاسیسات گمرکی قرار دارد. ورود و خروج سرمایه و سود آن و جابه‌جایی نیروی کار متخصص در منطقه، به سهولت صورت می‌گیرد و کالاها و مواد خارجی را که منع قانونی نداشته باشند، می‌توان بدون هرگونه موانع گمرکی و ترانزیت، یا در انبارهای آن نگهداری و یا در کارخانه‌های مستقر در آن تغییر شکل داده و به کالاهای دیگر تبدیل نمود.

درواقع منطقه آزاد یک محدوده جغرافیایی است که در آن کالاها بدون حقوق گمرکی، آزادانه وارد می‌شوند تا پردازش و صادر گردند و سرمایه‌گذاران از مشوق‌هایی مانند معافیت‌های مالیاتی و آزادی عمل بیشتری در استخدام نیروی کار و رفتار با محیط‌زیست برخوردارند.

بنابراین ویژگی برجسته منطقه آزاد این است که برای کالاهای داخلی کشور میزبان، مالیات در نظر گرفته نمی‌شود و سایر محدودیت‌های تجاری خارجی در واردات و صادرات نیز بر مناطق مذکور اعمال نمی‌گردد. همچنین در این مناطق خدمات ارتباطی و سایر زیرساخت‌ها مطلوب‌تر از میزان متوسط بقیه اقتصاد میزبان است و از نظر مالکیت، بنگاه‌ها در این مناطق می‌توانند داخلی، بین‌المللی و یا با سرمایه‌گذاری مشترک باشند.

اهداف ایجاد مناطق آزاد در جهان

اهداف ایجاد مناطق آزاد در بسیاری از کشورهای درحال توسعه، عبارتند از: فراهم کردن شرایط مناسب به منظور افزایش تولید و صدور کالاهای صنعتی از طریق جذب سرمایه‌های خارجی، افزایش درآمد حاصل از توریسم، تامین مواد اولیه و قطعات موردنیاز صنایع، برقراری پیوندهای صنعتی با داخل کشور، رشد رفاه اقتصادی و مادی مردم مناطق، منافع ملی، آشنایی با تجارت بین‌الملل، جلوگیری از شوک‌های ناشی از مراحل انتقال اقتصاد در عصر جهانی شدن، تربیت نیروی انسانی متخصص و کسب و ارتقای مهارت‌های مدیریتی که در پی انتقال تکنولوژی به دست می‌آیند، ترغیب سرمایه و شتاب بخشیدن به توسعه منطقه، برپایی نمایشگاه‌ها، تنظیم بازار کار، ارائه خدمات عمومی، انجام امور زیربنایی، عمرانی و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، تبادل تکنولوژی و اطلاعات، استفاده تولیدکنندگان داخلی از پول موجود در بازارهای جهانی، حضور در بین قدرت‌های رقیب در عرصه بین‌المللی، افزایش و توسعه صادرات با حمایت از رشد و توسعه صنایع صادراتی، افزایش واردات ارزی، کمک به حل مسئله بیکاری با ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و ارتقاء سطح استانداردهای اقتصادی با وارد کردن تولیدات پیشرفته و تکنولوژی‌های مدرن مدیریتی از خارج به داخل کشور.

البته برخی از کشورها، علاوه‌بر موارد ذکر شده، هدف‌های دیگری مانند محدودیت‌زدایی و توجه به مناطق محروم را نیز دنبال می‌کنند.

در ماده(یک) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد ایران نیز هدف از تشکیل مناطق آزاد تجاری-صنعتی این‌گونه بیان شده است: «تسریع در انجام امور زیربنایی، عمران و آبادانی، رشد و توسعه اقتصادی، انجام سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، افزایش درآمدهای عمومی، ایجاد اشتغال سالم و مولد، تنظیم بازار کار و کالا، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه‌ای و تولید و صادرات کالا».

نقش و اهمیت مناطق آزاد در توسعه تجارت داخلی

مناطق آزاد براساس این اعتقاد شکل گرفته‌اند که موتور رشد و توسعه اقتصادی یک کشور باشند. درواقع مناطق آزاد به مثابه الگوی نمونه برای اصلاح ساختار اقتصاد کشور برای انطباق با تحولات پدید آمده در اقتصاد جهانی محسوب می‌شوند که با توجه به اینکه ساختار اقتصاد کشور از طریق حذف موانع اداری و برقراری مقررات آسان و در عین حال، تقویت کنترل‌ها و نظارت‌های کلان اصلاح می‌شود؛ مناطق آزاد می‌توانند به عنوان ابزاری برای طراحی، آزمون و تکامل برنامه‌های اصلاح ساختاری و بهره‌برداری از نتایج آن به منظور تسری اصلاحات به سرزمین اصلی موردتوجه قرار گیرند. این مناطق در حقیقت کانون تغذیه و توسعه برای کشورهایی هستند که می‌دانند در جهان امروز چگونه خود را به لحاظ اقتصادی، تکنولوژیکی و سیاسی جهت‌دهی کنند. به‌واقع مناطق آزاد ابزاری برای ورود به بازارهای جهانی و به‌عنوان پدیده‌های فراگیر و اهرمی برای تحقق استراتژی‌های توسعه برون‌نگر با تاکید بر سیاست توسعه صادرات موردتوجه قرار گرفته‌اند و با بهره‌گیری از برتری‌های نسبی اقتصاد داخلی، در بازرگانی بین‌المللی حضور پیدا می‌کنند و می‌توانند به‌عنوان تسریع کننده ارتباط با اقتصاد داخلی به‌کار روند، که این افزایش ارتباط با بازارهای بین‌المللی، در تجارت داخلی اهمیت زیادی دارد و می‌تواند در اقتصاد و تجارت داخلی موثر باشد و موجب توسعه و رونق تجارت داخلی شوند.

ایجاد مناطق آزاد می‌تواند آزادی مبادلات تجاری را تامین کند و نتیجه این اقدامات، سرازیر شدن مداوم سرمایه‌های خارجی به کشور در همه صنایع است و بنابراین به وسیله مناطق آزاد استراتژی توسعه صنعتی از طریق گسترش صادرات به ثمر می‌رسد.

می‌توان گفت مجریان و برنامه‌ریزان توسعه، با پیگیری سیاست برون‌نگر ضمن اقدام به ایجاد مناطق آزاد و مبدل ساختن آنها به ابزار توسعه اقتصادی و بازگشایی اقتصاد، توانستند از این مناطق به عنوان سازوکاری متناسب در جهت توسعه صنعتی استفاده نمایند. بی‌تردید مناطق آزاد می‌توانند با جذب برخی تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای ازجمله مدیریت سرمایه و همچنین تکنولوژی مورد‌نیاز، به جریان توسعه صنعتی کشور یاری رسانند، که با این وسیله می‌توان عوامل تولید داخلی را با علم و دانش فنی نوین تلفیق کرده و کشور را در مسیر توسعه و همسو با اقتصاد جهانی قرار داد.

در حقیقت با ایجاد مناطق آزاد، خرید مواد خام، کالاهای نیمه‌ساخته و ماشین‌آلات کشور میزبان توسط بنگاه‌های مستقر در مناطق آزاد افزایش پیدا می‌کند که این عامل خود سبب انتقال فن‌آوری هم می‌شود و این جریان یعنی انتقال تخصص‌های فنی و سرمایه‌ای و تکنولوژی نوین باعث توسعه صنعتی کشور میزبان می‌گردد و این توسعه در صنعت و تولیدات یک کشور می‌تواند در تجارت داخلی کشور تاثیرات زیادی بگذارد.

با توسعه صنعت و تولیدات در کشور خصوصا اگر این توسعه با تکنولوژی نوین همراه باشد، تجارت هم در داخل کشور و هم در رابطه با دیگر کشورها و در بخش صادرات رونق بیشتری خواهد گرفت. همچنین در صورتی که پایگاه صنعتی نسبتا توسعه یافته‌ای در کشور وجود داشته باشد، این امر مشوق شرکت‌های خارجی برای ارتباط با اقتصاد داخلی خواهد بود که از این طریق نیز تجارت داخلی در مسیر پیشرفت و توسعه قرار خواهد گرفت.

در کل تجربه کشورهای موفق نشان می‌دهد که مناطق آزاد، پلی میان اقتصاد داخلی و جهانی با جهت‌گیری تولیدی، صادراتی، انتقال تکنولوژی و رشد و توسعه اقتصادی بوده است. درواقع، مناطق آزاد در کشورهای درحال توسعه، ابزار توسعه اقتصادی برای کل اقتصاد در نظر گرفته می‌شوند، نه منطقه‌ای صرفا تجاری.

کشورهای موفق، مناطق آزاد را وسیله‌ای برای ورود به بازار جهانی و بهره‌گیری از برتری‌های نسبی در بازرگانی بین‌المللی می‌دانند و امیدوار هستند مناطق مذکور یاری دهنده آنان در رهایی از فقر و عقب‌ماندگی باشند. تکنولوژی، مدیریت و سرمایه را به کشور آنها وارد کنند و عوامل تولید داخلی را با عوامل علمی و دانش فنی خارج تلفیق نمایند و سرانجام کشور را در مسیر توسعه صنعتی و در درازمدت در رده کشورهای توسعه یافته و صنعتی قرار دهد.

هر چند نرخ بازدهی در این مناطق عموما مثبت است، ما از میان شمار بسیار مناطق آزاد و پردازش صادرات جهان، جدا از انگیزش‌ها و مشوق‌های ارائه شده در این مناطق، تنها مناطقی موفق بوده‌اند و توانسته‌اند نقش اساسی در توسعه اقتصادی و صنعتی کشورها ایفا نمایند، که در جایگاه مناسب در میان بسته‌های سیاسی کل کشور نشسته باشند و حرکت پیوسته و باثباتی را در سطح ملی برای جبران عقب‌ماندگی‌های اقتصادی و اجتماعی خود سازمان داده و دستیابی به پیشرفت رشد و توسعه ورود به عرصه تولید و تجارت در جهان را در دستورکار خویش قرار داده‌اند.

بدین معنا ایجاد مناطق آزاد در هر کشور را نباید به صورت اقدامی مجزا از اقتصاد ملی، بلکه باید به منزله ابزاری برای توسعه صنعتی و بخشی از راهبردهای کلان برای توسعه اقتصادی و اجتماعی تلقی کرد. در غیر این صورت این مناطق تنها جنبه نمایشی و غیرواقعی به صورتی مجزا از تمامیت اقتصاد کشورها را خواهند داشت.

مناطق آزاد تجاری-صنعتی و توسعه اقتصادی

در دنیای امروز که جهانی شدن اقتصاد یکی از مولفه‌های آن است، تمامی کشورها نیاز به صادرات و واردات دارند؛ چراکه هیچ کشوری نمی‌تواند تمام نیازهای داخلی خود را تامین نماید. در این میان، تولید، محور اصلی پیشرفت و توسعه می‌باشد و افزایش تولید، باعث افزایش اشتغال و درآمد ملی و افزایش صادرات می‌باشد، از این‌رو با توجه به اهمیت زیاد صادرات، دولت باید بستری مناسب را برای هرچه بهتر اجرا نمودن این مهم فراهم نماید.

از عواملی که می‌تواند باعث افزایش صادرات شود می‌توان به معافیت‌های مالیاتی، اعطای تسهیلات، رفع مشکلات مربوط به گمرک و سیاست‌های حمایتی دولت از صادرکنندگان و سرمایه‌گذاران اشاره کرد. همچنین با ارتقای بسته‌بندی محصولات و معرفی یک برند مخصوص در بازار و افزایش کیفیت کالاها نسبت به کالای مشابه خارجی می‌توانیم جهش صادراتی را داشته باشیم.

از سوی دیگر وجود قوانین محدودکننده برای واردات، پیامدهای منفی را برای اقتصاد در پی دارد که می‌توان به شکل‌گیری اقتصاد زیرزمینی و قاچاق کالا که تبعات آن ضربات سنگینی را به بدنه تولید داخلی وارد می‌نماید، اشاره نمود. باتوجه به وضعیت اقتصادی و سیاسی کشورهای همسایه و توانایی پایین تولید داخلی این کشورها، باید بیشترین صادرات کشور به این نقاط باشد.

باید تصریح نمود که مناطق آزاد نقش پررنگی در توسعه تجارت و صادرات کشورها ایفا می‌کنند. در سراسر جهان، مناطق آزاد با هدف‌های مختلفی شکل گرفته‌اند، اما پس از جنگ جهانی دوم بسیاری از اقتصادها برای نیل به نرخ بالاتر رشد اقتصادی، رو به ایجاد چنین مناطقی آورده‌اند.

این مناطق به مثابه ابزاری جهت سیاست‌های تعدیل و تثبیت اقتصادی مدنظر قرار گرفته است و همان طوری که از اهداف این مناطق در قانون برنامه استفاده می‌شود، مناطق آزاد در راستای آزادسازی اقتصادی می‌توانند آثار مثبتی در جذب سرمایه‌های خارجی، انتقال تکنولوژی و مدیریت و ایجاد بازارهای گسترده‌تر، جهت صادرات کشور و برقراری ارتباطات بیشتر با صنایع داخلی داشته باشند.

از آنجا که برقراری تعرفه‌های گمرکی، به‌طور مستقیم بر هزینه تولید کالاهای صادراتی تاثیر می‌گذارند، بنابراین در صورت افزایش هزینه‌ها، مزیت نسبی این کالاها نیز تنزل می‌یابد، پس می‌توان از طریق تاسیس مناطق آزاد، این نقیصه را رفع کرد و در واقع مزیت‌های نسبی کشور را آشکار نمود. در این شرایط دولت‌ها مناطق خاص را معین می‌کنند تا کالاهای واسطه‌ای مورد احتیاج آنها بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی وارد و پس از تولید به بازارهای جهانی ارائه گردند. این مناطق از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک، زمینه‌های انتقال تکنولوژی مدیریت را، به داخل کشور فراهم کرده و باعث افزایش تولید داخلی خواهند شد.

به طور کلی نقش‌های عمده‌ای را که باعث اهمیت چنین بخش‌هایی در اقتصاد می‌شود، می‌توان این‌گونه برشمرد: جذب سرمایه و تحریک فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری، انتقال و جذب تکنولوژی و فناوری‌های جدید به درون کشور، ایجاد اشتغال به خصوص در مناطق محروم، افزایش تجارت و صادرات که تمام این موارد، هدف واحد رشد اقتصاد ملی را دنبال می‌کند.

بنابراین بسیار ضروری و مهم است که نگاه ویژه‌تری به این مناطق داشته باشیم و تمام تلاش‌ها به کار بسته شود تا در آینده نزدیک شاهد ایجاد مناطق آزاد تجاری-صنعتی بیشتری در کشور باشیم تا چرخ‌های اقتصادی کشور با سرعت بالاتری به حرکت درآیند.

یکی از عوامل موثر بر صادرات و واردات، نرخ ارز می‌باشد. سیاستگذاری‌های نرخ ارز، برای توسعه هرچه بیشتر صادرات و واردات و تاثیرگذاری آن ضرورتی انکارناپذیر است. این امر در شرایط فعلی و وجود تحریم‌های بین‌المللی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

پرواضح است که یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اقتصاد ایران، وابستگی شدید به صادرات نفتی و درآمدهای ناشی از آن می‌باشد، با توجه به کاهش قیمت نفت و تحریم‌ها و به وجود آمدن کسری تجاری در سال‌های اخیر، با کاهش صادرات نفتی مواجه بوده‌ایم؛ از این‌رو باید تمام تلاش را برای افزایش صادرات غیرنفتی که کاهش وابستگی اقتصاد به صادرات نفت را به‌دنبال دارد، معمول نماییم.

گسترش ری‌اکسپورت از طریق مناطق آزاد کشور

مسئله مهم دیگر، تشویق صادرات مجدد کالا از طریق مناطق آزاد، با توسعه حوزه عمل آنها به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج با توجه به مشوق‌های لازم برای رشد صادرات مجدد است.

این صنعت به‌مثابه پردرآمدترین محور اصلی فعالیت‌های مناطق آزاد در کشور بوده و کلیدی‌ترین راهکاری است که می‌توان برای رونق فعالیت مناطق آزاد و جذب سرمایه‌گذاران، فعالان اقتصادی و کارآفرینان بخش خصوصی در نظر داشت. تدوین آیین‌نامه صادرات مجدد که شاید کلیدی‌ترین آیین‌نامه مناطق آزاد کشور است، جزء اساسی‌ترین فعالیت‌های مغفول مانده این مناطق محسوب می‌شود.

به رغم اینکه مناطق آزاد کشور از امکانات راه‌های زمینی، دریایی و هوایی برخوردار بوده و پل ارتباطی ورود کالاهای کشورهای اروپایی و آسیایی جنوب شرقی به کشورهای همجوار و مشترک‌المنافع به‌شمار می‌آیند، نبود سیستم خدماتی و نهادهای مالی مناسب، زیرساخت‌های مناسب و برخوردار از استانداردهای جهانی در صادرات مجدد و نظام بانکی بین‌المللی، چالش‌های عمیقی را فراروی صادرات مجدد در مناطق آزاد قرارداده است.

از سویی، بهای تمام‌شده بسیاری از کالاها که امکان صدور مجدد آنها از طریق مناطق وجود دارد، به علت هم‌طراز نبودن با سایر کشورها مانند سنگاپور، دبی و هنگ‌کنگ، امکان سفارش این کالاها را از این مناطق امکان‌پذیر نمی‌سازد. از این رو، مرتفع ساختن چالش‌های موجود، فرصت‌های بسیاری را پیش روی مناطق آزاد ایران قرار می‌دهد که توجه به آنها قابل توجه است.

مناطق آزاد ایران می‌توانند ارزان‌ترین بازار برای صدور مجدد فرآورده‌های فناوری اطلاعات اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار باشند. به‌علاوه مونتاژ محصولات تحت لیسانس و تولیدات شرکت‌های بزرگ بین‌المللی می‌تواند ازجمله زمینه‌هایی برای رشد صادرات مجدد به بازارهای هدف منطقه‌ای مناطق آزاد ایران باشد تا ضمن ایجاد فرصت‌های جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، زمینه‌ساز فرصت‌های جدید شغلی برای ایجاد اشتغال و به‌کارگیری نیروی کار در این مناطق باشد.

همچنین اجرای پروژه‌های جدید شامل طرح‌های فولاد، لوازم ساختمانی، ماشین‌آلات و وسایل حمل‌ونقل از اهمیت چشمگیری برای رشد صادرات مجدد در مناطق آزاد کشور برخوردار است، توجه به راهکار صادرات مجدد در مناطق آزاد متناسب با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ضرورت بسیار دارد.

اقدام و عمل متناسب با تعریف عملیاتی صادرات مجدد در تعریف صادرات گفته شده، صادرات کسب درآمد ارزی برای رشد و توسعه اقتصادی است که از فروش تولیدات یا خدمات به کشورهای دیگر حاصل می‌شود و می‌تواند به برقراری موازنه تجاری و ایجاد تعادل اقتصادی کمک کند.

به رغم این که ایران از نظر موقعیت جغرافیایی از امکانات بسیار بالایی مانند راه‌های زمینی، دریایی، هوایی که برای صادرات مجدد بسیار حائز اهمیت می‌باشد، برخوردار است و می‌توان از آن به عنوان پل ارتباطی برای ورود کالاهای کشورهای اروپایی و آسیایی جنوب شرقی به کشورهای همجوار و سی‌آی‌اس استفاده کرد، ولی عدم وجود سیستم خدماتی و نهاده‌های مالی مناسب و نیز نبود زیرساخت‌های لازم و برخوردار از استانداردهای جهان در امر ری‌اکسپورت، ناتوانی اقتصاد بخش خصوصی ایران، فرسودگی و عدم‌کفایت ناوگان حمل و نقل، نبود نظام بانکی بین‌المللی گردش پول در کشور، چالش‌هایی را فراروی صادرات مجدد در کشور قرار داده است.

وجود این مشکلات در مسیر فعالیت این مناطق باعث شده است تا این مناطق در دوره فعالیت خود نتواند نقش قابل توجهی در توسعه صادرات ایفاد کنند، هر چند گفته می‌شود سهم مهمی از این صادرات از طریق مناطق ویژه اقتصادی کشور صورت می‌گیرد.

بنابراین، استفاده از مناطق آزاد جهت توسعه و تشویق صادرات و به‌ویژه صادرات مجدد به دلیل مهیا بودن مقررات تسهیل کننده و کاهش بوروکراسی‌ها و خارج بودن از قلمرو گمرکی دارای اهمیت بسیار زیادی است. موقعیت جغرافیایی این مناطق به گونه‌ای است که هر کدام می‌تواند ارتباط اقتصادی بخشی از کشورهای همسایه را تحت پوشش خود قرار دهند.

از این‌رو، با شناخت برخی موانع توسعه صادرات و صادرات مجدد، باید گام‌های لازم برای توسعه صنعت صادرات مجدد در مناطق آزاد و افزایش حجم فعالیت‌های صادراتی این مناطق برداشت.

در اولین گام باید صادرات مجدد را به عنوان یک هدف در فعالیت مناطق آزاد موردتوجه قرار داد و این هدف را مثابه ماموریت اصلی و کمیت‌پذیر تبدیل کرد و برای تحقق آن در دوره‌های زمانی مشخص، برنامه‌ریزی کرده و از سازمان‌های مناطق رسیدن به اهداف کمی سالیانه صادرات مجدد را مطالبه و مبنای ارزیابی فعالیت آنان قرار گیرد. ارسال بار به مناطق آزاد از راه‌های دیگر در این مورد برای رونق اقتصادی این مناطق است، آنچنان که دبی در زمان راه‌اندازی، از این راهکار استفاده لازم را برده است. شناسایی بازارهای هدف منطقه‌ای، در این خصوص بسیار مهم است. اگرچه بازارهای هدف برای مناطق به طور کلی مشخص است، ولی تبیین و ترسیم این بازارها برای مناطق به نام بازارهای صادرات مجدد، می‌تواند به ترسیم اهداف کمک کرده و از پراکنده‌کاری جلوگیری و مانع رقابت کاذب درونی بین مناطق آزاد شود.

رسمیت دادن به پذیرش اسناد تجاری گمرکی مناطق آزاد از نکات مهم دیگر است که در مورد تشویق صنعت صادرات مجدد حائز اهمیت است. گفتنی است درحال حاضر برای واردات از دبی و سایر کشورهای منطقه به کلیه مرزهای ورودی کشور، هیچ‌گونه محدودیتی وجود ندارد. گمرکات مرزی، اسناد حمل و تجاری کشور صادرکننده را مورد پذیرش قرار داده و برای ورود یا ترانزیت کالا، این اسناد و پلمپ کشور مبدا را مورد قبول قرار می‌دهند. در مواردی که امکان عبور کامیون‌های کشور مبدا براساس «کنوانسیون تیر» وجود دارد، محدودیتی برای تردد با کامیون کشور مبدا وجود ندارد، ولی هنگامی که این موضوع به مناطق آزاد می‌رسد، اسناد گمرکی و تجاری این مناطق برای گمرک کافی نبوده و تشخیص گمرک ترانزیت کننده و پذیرش اسناد وارداتی اولیه ملاک گمرک است. این امر موجب عدم‌اعتماد و امنیت سرمایه‌گذاری شده و بوروکراسی را دوچندان می‌کند. به همین منظور صدور دستورالعمل ترانزیت کالاهای مناطق آزاد به کشورهای مقصد براساس تقاضای منطقه آزاد و اسناد ارائه شده، می‌تواند گام مفید و موثری در این امر باشد.

همچنین اعطای مجوز حمل کالاهای ترانزیتی و صادرات مجدد به وسیله خودروهای پلاک هر منطقه آزاد به کشورهای هدف می‌تواند به صادرات مجدد این مناطق کمک کند. به‌علاوه قرار گرفتن مناطق آزاد کشور در مجموعه دیپلماسی تجاری کشور بسیار مهم است، به طوری که درحال حاضر مبادلات تجاری ایران با برخی کشورها ازجمله عراق، افغانستان و برخی کشورهای آفریقا می‌تواند با منشا گرفتن از خطوط اعتباری اعطایی ایران به این کشورها انجام شود.

قرار گرفتن مبادلات تجاری مناطق آزاد ایران با این کشورها در این مسیر براساس استفاده از خطوط اعتباری فوق می‌تواند موجب توسعه صادرات مجدد در این مناطق باشد. توجه به این موضوع در توافق‌نامه‌های اقتصادی میان ایران و سایر کشورها از اهمیت زیادی برخوردار است.

ایجاد بانک‌های خارجی در مناطق آزاد براساس گردش مالی بالا، می‌تواند زمینه‌ساز حضور سرمایه‌گذاران خارجی در این مناطق برای استفاده از مشوق‌های مالی و بانکی باشد. همچنین تعیین تکلیف ایجاد بانک‌های خارجی در مناطق و اعطای تسهیلات بانک‌های داخلی به تجار و بازرگانانی که صادرات مجدد کالا جزء فعالیت‌های اصلی آنها است، باید مورد توجه قرار گیرد.

به منظور تشویق تجار و فعالان اقتصادی به توسعه صادرات مجدد و انتخاب این فعالیت به عنوان یک فعالیت اقتصادی ارزشمند، لازم است مشوق‌های صادراتی به صادرات مجدد نیز تسری داده شود.

توجه به حضور بخش خصوصی در توسعه صادرات در مناطق آزاد و ارج‌گذاری به ارزش‌های اقتصادی و توسعه‌ای این بخش از مناطق می‌تواند موجب دلگرمی آنها برای حضور گسترده آنها برای کسب سود مورد انتظار و ایفای نقش آنان شود. توجه به ظرفیت‌های صادراتی در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ازجمله فرصت‌های قابل اعتنا در تقویت صنعت صادرات و صادات مجدد است.

بی‌تردید عنایت به موارد فوق‌الذکر می‌تواند موجبات ایفای نقش اساسی مناطق آزاد کشور در رشد صادرات مجدد کالا و خدمات برای تاثیرگذاری آنها در رشد اقتصادی کشور باشد.

ضرورت مداقه بر مزیت‌ها و ظرفیت‌های مناطق آزاد در جهت توسعه اقتصادی کشور:

مناطـــق آزاد و ویژه اقتصادی، پارادایم توسعه اقتصادی و همگرایی منطقه‌ای ایران

گزارش:
دکتر عبدالرسول خلیلی
کارشناس مناطق آزاد

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به منزله پارادایم توسعه، از اهرم‌های مهم پیشرفت اقتصادی کشور به‌شمار می‌روند. این مناطق یکی از مهم‌ترین توانمندی‌های توسعه ملی برای رشد تجارت، ترانزیت، تولید، خدمات و گردشگری می‌باشند؛ مناطقی که با همگرایی منطقه‌ای و بین‌المللی ظرفیت‌های بیرونی اقتصاد را هدف قرار داده تا بتوانند در خلق بازار و صادرات کالا و خدمات شکل واقعی به خود بگیرند.

تحرک اقتصادی این مناطق در گستره ایران با ایجاد پیوندهای «پسرو و پیشرو» در ارتباط با سرزمین اصلی، نشان از موفقیت عزم آنها از سال‌های تاسیس تاکنون دارد. مناطق آزاد و ویژه علاوه‌بر سازوکارهای نسل‌های ششگانه جهانی، درحال حاضر فعالیت‌های مربوط به نوآوری مراکز رشد استارتاپ‌ها، تحقیق و توسعه، بیوتکنولوژی، صنایع سبز، مناطق تخصصی علوم، مناطق دیجیتال و هوشمند را دنبال می‌کنند.

مناطق آزاد و ویژه براساس اهداف و ماموریت‌های خود به منزله اهرم توسعه اقتصادی برای حضور در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، از مهم‌ترین راهکارهای تقویت منافع درونزا و برونگرایی اقتصاد ملی به‌شمار می‌روند. این مناطق با وجود مزایا و ظرفیت‌های فراوان توانسته‌اند به صورت خودگردان با آماده ساختن زیرساخت‌ها، زمینه‌های تولید و اشتغال را با هدف جذب بازارهای صادراتی فراهم کرده و پشتوانه‌های لازم را برای تقویت اقتصاد کشور، استان‌ها و مردم بومی به‌وجود آورند.

این راهبرد با ایجاد مناطق آزاد و ویژه جدید در استان‌های مرزی با هدف استفاده از فرصت‌ها برای توسعه توان تجارت خارجی در پیوند با اقتصاد کشورهای همسایه تقویت شده که در آینده نزدیک دامنه وسیع‌تری را در حرکت روبه توسعه به‌وجود خواهند آورد.

افزایش تولید و صادرات برای رسیدن به شاخص‌های مطلوب اقتصادی از طریق حمایت بخش خصوصی و اعتماد به توانمندی سرمایه‌گذاران داخلی و جلب سرمایه خارجی، تاثیر بسزایی در موازنه مثبت بازرگانی کشور خواهد داشت. همچنان‌که مناطق آزاد از طریق برگزاری نمایشگاه‌های توانمندی‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ایران در کشورهای همسایه همچون کشورهای آسیای میانه ازجمله کارهایی است که با هدف معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری ایران و توسعه فعالیت‌های تجاری، صنعتی و همچنین رشد و گسترش مناسبات فرهنگی میان کشور ایران و این کشورها قابل انجام است.

در این خصوص ظرفیت‌سازی بهینه برای واحد تولیدی–صنعتی در مناطق آزاد و ویژه از طریق توجه به اقلام وارداتی بازارهای طبیعی ایران در کشورهای همجوار و ارتقای سطح تکنولوژی به منظور تولید و صادرات افزون‌تر و خلق بازارهای جدید بیش از پیش احساس می‌شود.

بر این اساس، توجه به فرصت‌های بیرونی مناطق آزاد و ویژه از طریق حضور در کمیسیون‌های مشترک اقتصادی ایران با کشورهای مختلف به منزله قوی‌ترین پشتوانه برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی حائز اهمیت است. حضور قوی در این کمیسیون‌ها ازجمله ظرفیت‌های بالقوه و اقتصادی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به‌شمار می‌روند که می‌توانند توانمندی‌های مناطق را برای حضور در بازارهای بین‌المللی و منطقه‌ای افزون کند؛ چنان‌که این کمیسیون‌ها می‌توانند ساختار اداری سازمان‌های مناطق آزاد و ویژه را در دایره صف و ستاد فعال‌تر نمایند.

همچنین شناسایی و کاربرد سطوح تکنولوژی در عرصه واحدهای تولیدی و نرم‌افزاری در بنگاه‌های اقتصادی مناطق آزاد و ویژه از اهمیت فراوانی برخوردار است، به‌خصوص که برای ارتقا و کمک به فعالیت آنها برای استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته توجه به مکانیسم استفاده از سطوح سوم و چهارم تکنولوژی بسیار مهم است. ضمن آنکه لزوم ظرفیت‌سازی بهینه برای واحدهای تولیدی–صنعتی مستقر در مناطق آزاد و ویژه از طریق ارتقای تکنولوژی و به‌منظور تولید و صادرات بیشتر، فرصت‌های بی‌شماری را در اختیار کشور قرار می‌دهد.

انتخاب نوع استراتژی توسعه در مسیر تشویق صادرات و همگام با رویکردهای آن بسیار مهم است. تدوین و انجام این کار در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با رویکرد تشویق صادرات می‌تواند سازوکارهای مبتنی‌بر ارزش افزوده محصولات تولیدی را با هدف برونگرایی اقتصاد و جذب بازارهای منطقه‌ای در فضای رقابتی برای تولیدات مشخص کند.

همچنین توسعه بخش صادرات برای تولید کالا و خدمات با تاکید بر صنایعی که از مزیت‌های اقتصادی و امکانات تولیدی برخوردارند و تدوین استراتژی‌های توسعه صنعتی، تجاری و خدماتی در بنگاه‌های اقتصادی خصوصی با رویکرد آزادی اقتصادی، از مهم‌ترین مباحثی هستند که امروز وجود دارند و هدف از آن، دستیابی به زنجیره تامین در مورد تولید با استفاده از واحدهای تولیدی و صنعتی مستقر و دسترسی به بازارهای جدید و خلق دوباره آن است؛ موضوعی که نیاز آن، بیش از پیش در بنگاه‌های اقتصادی ازجمله مناطق آزاد و ویژه اقتصادی احساس می‌شود.

همچنین، اکوسیستم کارآفرینی و کسب و کارهای نوآورانه هوشمند و شبکه‌های اجتماعی باز و بازارهای همتا به همتا برای حذف واسطه‌ها می‌تواند با نگاهی نو و متناسب با کارهای جدید، چشم‌انداز مناسبی را برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی فراهم کند.

انجام این برنامه‌ها به‌واقع حلقه اتصالی بین مطالب جدید و بنگاه‌های اقتصادی در مناطق آزاد و ویژه خواهد بود. نقشه‌راه این اتصال در مسیر جذب سرمایه خارجی و انتقال فناوری پیشرفته برای تولید و گسترش صادرات در دو بخش خارجی و داخلی موردتوجه است.

الف) بخش خارجی:

◆ ارتباط با بخش‌های بازرگانی سفارتخانه‌های کشورهای خارجی در ایران برای جلب سرمایه‌گذاران خارجی که به انتقال فناوری جدید منجر می‌شود.

◆ ارتباط با رایزن‌های بازرگانی ایران در خارج از کشور برای اطلاع از نحوه استفاده از تکنولوژی انرژی‌های نو و تجدیدپذیر، صنایع کوچک، متوسط و علم و فناوری مربوطه.

مزیت‌های کشورها را برای همکاری می‌توان در زمینه‌های زیرساخت‌ها، فناوری با ارزش افزوده بالا، تجارت، خدمات، بانکداری، بیمه، سلامت، محصولات دارویی، مخابرات، صنعت، کشاورزی، مواد غذایی و تحصیل و غیره طبقه‌بندی کرد. نوع همکاری ایران با کشورهای حوزه نفوذ در برخی زمینه‌ها مکمل یکدیگر هستند.

ب) بخش داخلی:

◆ ارتباط با اداره‌های کل سازمان توسعه تجارت برای شناسایی کشورهای هدف جذب سرمایه‌گذاری برای تحقق اهداف کمیسیون‌های مشترک اقتصادی ایران با کشورهای طرف معامله و همچنین انعقاد موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای تجاری دوجانبه و چندجانبه بین‌المللی با کشورهای مختلف برای رونق تجارت و صادرات.

◆ شناسایی حوزه‌های تخصصی برای حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.

◆ برگزاری نشست‌های مشترک تخصصی بنگاه‌های اقتصادی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با طرف‌های خارجی.

◆ تولید و صادرات با هدف شناسایی اقلام وارداتی کشورهای پیرامونی و انجام تمهیدات لازم برای صادرات به آنها.

◆ تقویت موسسات کوچک، متوسط و بزرگ و حمایت از شرکت‌های تولیدی فناور و نوپای نوآور که در مناطق آزاد درحال افزایش هستند.

بدیهی است درک تعامل با محیط و بهبود شرایط کسب و کار در قالبی درآمدزا، از مهم‌ترین مسائلی است که فعالان اقتصادی بنگاه‌های خصوصی در مناطق آزاد و ویژه را نسبت به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های صادرات‌محور و برای ارائه محصول به بازار با رویکرد نوآوری‌های فناورانه و موج‌های جدید تکنولوژی علاقه‌مند می‌سازد.

در رویکرد کسب و کار برای خلق نوآورانه ارزش در زنجیره‌های تولیدی و خدماتی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

◆ آگاهی از ویژگی‌ها و ارزش محصولات تولیدی، صنعتی و خدماتی در بازار.

◆ ایجاد کانال ارتباطی با مشتریان برای جذب، حفظ و افزایش فروش محصولات تولیدی.

◆ ارزش‌گذاری و کسب درآمد از مشتری براساس نوع کالاها و خدمات.

◆ فعالیت‌های کلیدی برای خلق ارزش نوآورانه برای مشتریان با استفاده از تکنولوژی اطلاعاتی روز.

◆ انجام فعالیت‌های کلیدی داخلی با برون‌سپاری به افراد و موسسات دیگر.

◆ تهیه منابع برای انجام فعالیت‌هایی در حوزه منابع فیزیکی مانند خط تولید، منابع انسانی و مالی برای پیشبرد موفقیت فعالیت‌ها.

◆ تعیین منابع و روش‌های تامین آنها برای پیاده‌سازی موفق مدل کسب و کار ازجمله برون‌سپاری فعالیت‌های عمده به بخش خصوصی.

◆ ساختاریابی و بررسی هزینه‌های مدل کسب و کار و تجزیه و تحلیل آنها برای افزایش درآمدها و کاهش هزینه‌ها.

با انجام این موارد می‌توان در اکوسیستم کارآفرینی و کسب و کارهای جدید، پاسخ‌های لازم را به مسائل مشخص در اختیار سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی قرار داد، پاسخ‌هایی که هدف از آنها، جهش و حرکت روبه جلو برای بهبود فضای مناسب کسب و کار برای ایجاد خلاقیت، رقابت در نوآوری، تولید محصول و خلق بازارهای جدید و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید است.

لازمه این مسائل، جذب سرمایه‌گذاری و نگاه به توسعه از منظر بین‌المللی است که جذب سرمایه‌گذاری را برای تنفس مناطق آزاد و ویژه و خروج از مسائل حاشیه‌ای بی‌حاصل است.

ضرورت تعیین جایگاه مناطق آزاد در ساختار اقتصاد کشور

مناطق آزاد یکی از اهرم‌های اقتصادی مهمی است که دولت‌ها با استفاده از آن سعی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی با هدف تشویق صادرات و کسب درآمدهای ارزی کرده‌اند.

در مقایسه سابقه ایجاد مناطق آزاد در جهان و ایران ملاحظه می‌شود که بین تاسیس اولین منطقه آزاد جدید جهان در بندر شانون ایرلند و ایران، بیش از ۶۰سال می‌گذرد و این به اختلاف‌نظر گفتمان رشد و توسعه میان دست‌اندرکاران اقتصادی کشور بازمی‌گردد، همچنان که اهمیت ایجاد مناطق آزاد نیز به عنوان یک اهرم اقتصادی برای تعامل با اقتصاد جهانی در کشور از آغاز، محل مناقشه بوده است.

برخی همین اتفاق تشکیل مناطق آزاد را حاصل جریان غلط در دوره سوم مجلس شورای اسلامی دانسته‌اند که با وجود مخالفت کارشناسان خبره اقتصادی و کمیسیون اقتصادی مجلس، طرح تاسیس مناطق آزاد تجاری–صنعتی با اصرار دولت پنجم به تصویب رسید.

نکته دیگر زمان استفاده از ابزار مناطق آزاد در کشور است که زمانی مسئولین اقتصادی کشور به اهمیت آن پی برده و سعی کردند تا مناطق محروم را از طریق ایجاد مناطق آزاد با مقوله رونق و توسعه همراه کنند، که مناطق آزاد جای خود را به جهانی شدن اقتصاد داده بود و اقتصاد بین‌المللی در فرآیند توسعه‌ای خود به این نتیجه رسید که در عصر جهانی شدن، مناطق آزاد با مفهوم اولیه دیگر کارآیی لازم را نداشته و بدون تطبیق با اصول تجارت جدید جهانی نمی‌تواند به دنبال جذب بازارهای هدف بین‌المللی باشند.

این موضوع درست همزمان با تصویب بند۱۹ و ۲۰ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ابلاغ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری–صنعتی در ایران بود که نشان می‌دهد کشور در استفاده به‌موقع از ابزار اقتصادی مناطق آزاد، نه تنها یک دوره، بلکه بیشتر عقب بوده و به لحاظ تاخیر در استفاده ازآن، بهره‌برداری لازم را از این مناطق نداشته‌ایم. آنچنان که پس از ۸سال، در سال ۱۴۰۰ لایحه پیشنهادی دولت در مورد ایجاد مناطق آزاد و ویژه جدید، پس از کش‌وقوس‌های فراوان در مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان، عاقبت در مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

در سال۱۳۶۸ هجری شمسی همزمان با فروپاشی اتحاد شوروی که عصر جهانی شدن اقتصاد به تدریج درحال آغاز شدن بود، عصری که مناطق آزاد در آن کارایی خود را همانند گذشته از دست داده بودند و اقتصاددانان به دنبال استفاده از اهرم WTO بوده تا با بهره‌برداری از مزایای آن برای اقتصاد خود ظرفیت‌سازی کنند، تازه کشور سعی کرد از اهرم مناطق آزاد استفاده کرده و آن را پلی برای ارتباط و اتصال با اقتصاد جهانی تعبیر کنیم.

این تاخیر زمانی در ایجاد مناطق آزاد در ایران در مقایسه با دنیا علاوه‌بر اینکه اقتصاد ما را در فرآیند جهانی شدن، دچار نوعی سردرگمی کرده است، باعث شده تا به اهرمی بسنده کنیم که ایده آن مربوط به حال نبوده و به عصر ماقبل جهانی شدن بازمی‌گشت؛ هرچند اگر اکنون نیز آن را هماهنگ با ساختار واقعی آن استفاده کنیم و قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آن را متناسب با رسالت اولیه ایجاد مناطق آزاد در جهان تدوین کنیم و مانعی در راه اجرای سازوکارهای اجرایی آن به‌وجود نیاوریم، می‌توان به کارآیی آن برای کمک به تقویت اقتصاد داخلی باور داشت.

چنان که بعد از گذشت حدود ۳۰سال از تاسیس آنها، باید زیرساخت‌ها و تاسیسات اولیه و پیشرفته آنها را برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه صادرات و کسب درآمدهای ارزی، مطابق با استانداردهای جهانی ایجاد کرده و به اهداف آنها امیدوار بود.

با توجه به سابقه ایجاد مناطق آزاد در ایران، به نظر می‌رسد قانونگذار از منظر عامل رشد و توسعه تجارت برای دستیابی به توسعه و رفع محرومیت منطقه‌ای به روند فعالیت‌های مناطق آزاد عملکرد این مناطق طی ۳۰سال در مناطق آزاد نگریسته است، چنانکه عملکرد مناطق آزاد کیش، چابهار و قشم و مناطق آزاد اروند، ارس، انزلی و ماکو به مثابه مناطق آزاد پسینی این موضوع را ثابت می‌کند.

اگرچه به عامل اول نیز توجه شده، ولی پیشرفت قابل‌توجهی نداشته و بیشتر در حد شعار متوقف مانده است. ایجاد درآمد از طریق عوارض کالاهای مسافری و تخفیف در سود بازرگانی برای ورود کالاهای تجاری از طریق مناطق آزاد، این موضوع را به‌واقع ثابت کرده و ازجمله مواردی است که راهبرد توسعه مناطق آزاد را با راهکارهای کوچک توجیه می‌نماید.

از این‌رو، لزوم تغییر و تبدیل ساختار تجاری و اهمیت رونق تجاری کشور در تعامل با اقتصاد بین‌المللی، مناطق آزاد و ویژه از طریق افزایش تولید، تحرک در صادرات و رونق گردشگری به کانون فعال اقتصادی کشور حائز اهمیت بوده و ضرورت تعیین جایگاه این مناطق را در ساختار اقتصادی نشان می‌دهد. چنان‌که توجه به سابقه و تعریف جدید منطقه آزاد، ملاک‌ها و شاخص‌های ارزیابی موفقیت مناطق آزاد معطوف به اهداف توسعه‌ای آنها در مقایسه با اهداف و نحوه تکوین مناطق آزاد در کشور نشان می‌دهد که نیاز به سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد، صرفا به منزله به‌دست آوردن امکانات تولیدی نبوده؛ بلکه هدف، اختصاص سهمی از بازار جهانی است، به‌ویژه آن‌که سهم تجاری ایران در اقتصاد جهانی چیزی کمتر از نیم‌درصد است و باید بیش از پیش به اهمیت شناخت و گشایش بازارهای هدف منطقه‌ای و جهانی به مثابه عامل اصلی پیوند با اقتصاد بین‌المللی توجه کرد.

اگر سازوکار تجارت بین‌المللی به‌خوبی شناخته شود و سیاست‌های ملی و منطقه‌ای حساب شده‌ای اتخاذ گردد، مناطق آزاد و ویژه ایران خواهند توانست براساس زمینه‌های فعالیت تعریف شده در برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، موقعیت شایسته‌ای را در فرآیند بازرگانی جهانی به دست آورند و به مناطق مهمی برای تجارت، تولید، خدمات و گردشگری تبدیل شوند تا از این جهت بتوان تحولی در فعالیت‌های مناطق آزاد و ویژه به‌وجود آورد، به طوری که مناطق با نگرش توسعه صادرات، به دست آوردن بازار از اهداف استراتژیک آنها باشد و تولید حرفه‌ای در راستای تحقق اهداف اقتصادی و توسعه‌ای کشور ماموریت اصلی آنها باشد. از این رهگذر می‌توان هر چه بیشتر به شناخت و پیوند با اقتصاد بین‌المللی از طریق گشایش بازارهای هدف منطقه‌ای و جهانی دست یافت.

شاخص‌های ارزیابی موفقیت مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

میزان تحقق اهداف، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های داوری و ارزیابی اقتصادی عملکرد مناطق آزاد موفق، نیمه‌موفق و ناموفق در کشورها می‌باشد. هدف‌های تعیین شده برای مناطق آزاد یکی از اساسی‌ترین جنبه‌هایی است که فضای ارزیابی را مشخص می‌کند. شش هدف اصلی که دولت‌ها عموما از طریق ایجاد مناطق آزاد پیگیری می‌کنند و می‌توان از آنها به منزله معیارهای ارزیابی عملکرد مناطق آزاد و ویژه یاد کرد، به شرح زیر قابل ذکر است:

۱) ایجاد درآمد ارزی، کسب درآمد ارزی از مهم‌ترین هدف‌هایی است که از تاسیس مناطق آزاد دنبال می‌شود. ایجاد درآمد ارزی درواقع تحت‌تاثیر تولید و گسترش صادرات کالا و عملکرد صنعت گردشگری است که تاثیر مثبتی خود را بر اقتصاد کشورها نشان می‌دهد.

۲) سرمایه‌های خارجی و انتقال تکنولوژی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی از عوامل مهم تحرک اقتصادی و افزایش صادرات کالا و خدمات است. جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق آزاد با انگیزه رونق و شکوفایی محصولات تولیدی با هدف تسریع در گسترش فرآیند توسعه صنعتی و فناوری دنبال می‌شود. دستیابی به این هدف معمولا با روش‌های زیر انجام می‌شود:

۲-۱) مالکیت خارجی یا سرمایه‌گذاری خارجی، در این نوع سرمایه‌گذاری، اشخاص حقوقی یا مالکیت خارجی مبادرت به تاسیس شرکتی در کشور میزبان یا مناطق آزاد می‌کند. سرمایه‌گذاری نیز معمولا به‌صورت مجموعه‌ای کامل مشتمل بر کالاهای سرمایه‌ای، حق مالکیت معنوی، حق علامت تجاری، نام تجاری، دانش فنی مربوط به اختراع و انتقال تجربیات و مهارت‌های سازمانی، مدیریت و بازاریابی است.

۲-۲) سرمایه‌گذاری مشترک، این نوع سرمایه‌گذاری در قالب همکاری‌های تجاری و بازرگانی میان سرمایه‌گذاران خارجی و شرکت‌های داخلی در شکل‌های متنوع انجام می‌شود. سرمایه‌گذاری مشترک از متعارف‌ترین و موثرترین روش‌های انتقال تکنولوژی در مناطق آزاد و ویژه است که همواره با خود، مهارت‌های مدیریتی، دانش سازمانی و تجربیات بازاریابی را به همراه دارد. تحت لیسانس و انواع آن و فروش و انتقال تکنولوژی ازجمله موارد دیگر است.

۳) ایجاد اشتغال و فرصت‌های شغلی در مناطق آزاد، یکی از هدف‌های اساسی برنامه‌ریزی اقتصادی بلندمدت در کشورها است که همواره برای ایجاد آن و کاهش بیکاری به صورت یکی از راهکارهای اساسی این مناطق برای افزایش کیفیت اشتغال به‌ویژه در قالب دستمزدها، مهارت‌ها و شرایط نیروی کار پیگیری می‌شود. از این‌رو، مسئله اشتغال و ایجاد فرصت‌های شغلی در مناطق آزاد و ویژه هدفی کلیدی برای بررسی و ارزیابی موفقیت مناطق آزاد به‌شمار می‌رود. همچنین ساختار آن از نظر نوع، میزان، ترکیب شاغلین، مهارت و دیگر موارد از نکات مهم موضوع اشتغال در ارزیابی موفقیت مناطق است.

۴) تربیت نیروی انسانی، ارتقای مهارت‌های شغلی و ثبات و کیفیت مدیریتی، تربیت نیروی انسانی متخصص از دیگر اهداف مهم ایجاد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی است که به دنبال انتقال و جذب تکنولوژی به‌دست می‌آید. شاخص تربیت نیروی نیازمند تدابیر و سازماندهی مشخص و برنامه‌ریزی شده برای آموزش و تحقیقات در زمینه آموزش‌های عملی و کاربردی است. ارتقای سطح مهارت‌ها و کیفیت مدیریتی ازجمله مسائلی است که در نتیجه تحقق این شاخص به دست می‌آید. تاسیس دانشگاه و مراکز فنی و حرفه‌ای به‌ویژه برای تربیت و به بار نشستن موضوع ارتقای کیفیت و ثبات مدیریتی و شغلی در مناطق آزاد و ویژه بسیار حائز اهمیت است. به همین دلیل، فراهم کردن شرایط مناسب برای ایجاد فرصت‌های شغلی و ارتقای سطح مهارت‌های تخصصی و مدیریتی بسیار مهم می‌باشد.

۵) ایجاد پیوندهای صنعتی بین صنایع مناطق آزاد و ویژه با اقتصاد ملی ازجمله آثار قابل‌توجه این مناطق از طریق فراهم آوردن انواع پیوندها و ارتباط‌های مفید با اقتصاد داخلی است. این پیوندها را می‌توان در دو دسته ارتباط «پسرو» و ارتباط «پیشرو» تقسیم‌بندی کرد.

اولین نوع این پیوندها، پیوند پسرو شامل استفاده از مواد اولیه داخلی و همکاری با بنگاه‌های داخلی است.

ارتباط پیشرو، نوع دوم از پیوند مناطق آزاد و ویژه با اقتصاد داخلی است که در قالب فروش بخشی از تولیدات مناطق آزاد و ویژه در حوزه تولید و صادرات به بازار داخلی صورت می‌گیرد.

نمونه‌های این پیوندها میان اقتصاد ملی و مناطق آزاد و ویژه و برعکس را می‌توان در مناطق آزاد هامبورگ در آلمان و مناطق ایری و ماسان در کره جنوبی یافت. اغلب این مناطق توانسته‌اند با جذب سرمایه‌های خارجی و داخلی از طریق انتقال موثر دانش فنی و تکنولوژی روز در بستر یک استراتژی مناسب و زمان‌بندی شده توسعه صادرات، از یک‌سو ارتباط‌های پسرو و پیشرو مناسبی با اقتصاد داخلی برقرار سازند و از سوی دیگر با افزایش صادرات، درآمدهای ارزی و ایجاد اشتغال را افزایش داده و مازاد حساب جاری کشور را زیاد کنند.

۶) نفوذ در بازارهای خارجی، یکی از ابزارهای مهم برای رشد و توسعه اقتصادی کشورها، تولید حرفه‌ای و ورود به بازارهای جهانی با بهره‌گیری از مزایای نسبی، رقابتی و اقیانوس آبی است. این موضوع به‌ویژه از مسائل مهمی است که هدف از جذب سرمایه‌گذاری خارجی را برای به‌دست آوردن سهمی از بازار جهانی توجیه می‌کند؛ تا جایی که اگر اقتصاد مناطق آزاد نتوانند حاصل بسترسازی و فعالیت‌های خود را با بازارهای جهانی و منطقه‌ای پیوند بزنند، میرا و قابل شکست هستند. تحقق این اهداف درواقع موفقیت یا عدم موفقیت مناطق را در کشورها نشان می‌دهد.

هرچند در دهه‌های گذشته بسیاری از کشورها ازجمله ایران نقشی چندمنظوره و چندعملکردی را در قالب مجموعه‌ای از اهداف و ماموریت‌ها برای ایجاد مناطق آزاد و ویژه دنبال کرده‌اند، ولی دیدگاه‌های گوناگونی در زمینه اهداف ایجاد مناطق آزاد و ویژه و تعیین شاخص‌های ارزیابی موفقیت آنها در کشورهای مختلف وجود دارد.

با وجود این، از مجموع عوامل تعیین کننده‌ای که برای تشخیص موفقیت یا عدم موفقیت این مناطق درخصوص جذب سرمایه‌گذاری خارجی به منزله یک شاخص مهم باید یاد کرد، می‌توان عوامل زیر را برشمرد:

الف) میزان دستمزدها در فعالیت‌های اقتصادی، به ویژه فعالیت‌های تولیدی که به نیروی کار ارزان نیاز دارد. در این مورد می‌توان به سطح تحصیلات، میزان علاقه‌مندی به کار، سطح کارآیی و بهره‌وری کار نیز اشاره کرد.

ب) مکان‌یابی درست یک منطقه از نظر در دسترس بودن، نزدیکی به بازارهای داخلی، منطقه‌ای و جهانی، امنیت جغرافیایی، دسترسی به آبراه‌های آزاد و وجود تاسیسات و شبکه‌های حمل‌ونقل، بسیار اهمیت دارد و می‌تواند در موفقیت یا عدم موفقیت منطقه آزاد و ویژه نقش مهمی داشته باشد.

مطلوب بودن موقعیت مکانی و موقعیت جغرافیایی از ضروری‌ترین عوامل ایجاد منطقه آزاد و ویژه به‌شمار می‌رود. مکان‌یابی مناسب دارای چهار ویژگی مهم است: برتری در منابع طبیعی، صرفه‌جویی در هزینه نقل و انتقال که بر بهای واحد نهایی محصول تاثیردارد، صرفه‌جویی ناشی از تمرکز مواد اولیه مانند آب، معادن و غیره که باعث کاهش هزینه تمام‌شده می‌شود و امنیت کامل و نزدیک بودن به بازارهای مصرف.

ج) امکانات زیربنایی مناسب در منطقه آزاد، یکی دیگر از عوامل تعیین کننده و انگیزشی برای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی است. وجود این تسهیلات و زیرساخت‌ها از ابزارهای اساسی برای جذب سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد و ویژه است. برخورداری از امکانات زیربنایی، صحت یا عدم صحت ارزیابی مکان‌یابی مناطق آزاد و ویژه را نشان می‌دهد.

د) ثبات سیاسی، عامل تعیین کننده دیگری است که از نظر سرمایه‌گذاری خارجی بسیار اهمیت دارد و به جذب سرمایه‌گذار کمک می‌کند. بنابراین، یک ترکیب منسجم از عوامل فوق مشتمل‌بر ثبات سیاسی و اقتصادی، وجود مزیت‌های نسبی و رقابتی تولید با ترکیبی از مزیت‌های فناورانه و سازمانی در یک مکان مطلوب می‌تواند در رونق، شکوفایی و موفقیت مناطق آزاد که از امکانات و جاذبه‌های متعارف برخوردارند، تاثیر گذاشته و قدرت آنها را در رقابت با بازارهای جهانی و منطقه‌ای افزایش دهد.

اهداف توسعه‌ای مناطق آزاد و ویژه جهت پردازش صادرات

همان‌طور که گفته شد، منطقه آزاد از ابزارهای مهمی بوده که طی سال‌ها برای توسعه و گسترش تجارت به‌کار رفته است. تا همین اواخر منطقه آزاد عموما به انبار و مرکز صادرات مجدد کالاها اطلاق می‌شد. از سال ۱۹۶۰ شکل جدیدی از مناطق آزاد تجاری مطرح شد که عمده هدف‌هایش نقش توسعه اقتصادی منطقه‌ای بود. این منطقه به‌جای آن که سروکار چندانی با تجارت داشته باشد، با ایجاد ناحیه‌ای برای صادرات محصولات صنعتی تولید شده در منطقه، عبارت منطقه پردازش صادرات را به‌وجود آورد.

منطقه پردازش صادرات ابزار توسعه‌ای است که بیش از هر عامل دیگری، اهداف زیر را دنبال می‌کند: جذب درصدی از سرمایه در جریان بین‌المللی برای تولید کالاهای صادراتی و تشویق تولیدکنندگان محلی یا بومی برای تمرکز بر توسعه صادرات کالا.

همچنین کاری که در منطقه پردازش صادرات انجام می‌شود، درهم‌آمیزی مجموعه‌های جذابی از انگیزه‌هایی است که موارد زیر را در برمی‌گیرد: آزادی واردات مواد خام و تجهیزات با معافیت از عوارض گمرکی یا محدودیت‌های مختلف؛ ایجاد تسهیلات در امور گمرکی برای واردات و صادرات کالا؛ کاهش بوروکراسی و وجود حداقل تشریفات اداری برای اخذ مجوز؛ فعالیت قبل از تاسیس و کاهش دخالت دولت هنگام فعالیت واحدهای تولیدی و تجاری؛ انگیزه‌های مالیاتی که از مشوق‌های معمول در مناطق آزاد است؛ امکانات زیربنایی تاسیس و تولید. اینها انگیزه‌های مصنوعی هستند که با مشوق‌های طبیعی مانند یک محیط فعالیت خوب، ثبات سیاسی و بخش‌های سودبری تکمیل می‌شوند.

به‌علاوه، گونه‌های مختلفی از اندیشه منطقه آزاد وجود دارد. برای مثال، فکر انبار یا کارخانه تضمینی که عبارت از کارخانه‌هایی است که در سرتاسر منطقه پراکنده شده‌اند و با استفاده از یک سیستم تضمینی، مجاز به واردات مواد اولیه با معافیت از عوارض گمرکی و زیر کلید گمرک، برای کار روی آنها و صدور محصول تمام شده‌اند. سیستم پردازش داخلی که در اتحادیه اروپا به‌کار می‌رود به کارخانجات واقع در هر نقطه از اتحادیه اروپا اجازه می‌دهد تا مواد اولیه خود را با بهره‌گیری از معافیت پرداخت عوارض گمرکی وارد کرده و از آنجا کالاهای مختلف را تولید و به خارج از جامعه صادر کنند. فروش این کالاها در اتحادیه اروپا منوط به پرداخت عوارض گمرکی بخشی از آنها است که از خارج وارد می‌شود.

نکته بسیار مهم، جذب سرمایه خارجی برای تولید و گسترش صادرات است که انجام آن رقابتی بسیار سخت را در سراسر جهان به‌وجود آورده است. این موضوع به‌ویژه در مورد سرمایه‌گذاری با کیفیت مطلوب صادق است. یک منطقه آزاد در مراحل اولیه توسعه به بهبود تصویر یک کشور از دیدگاه سرمایه‌گذاری خارجی یاری می‌کند. این مورد خصوصا در شرایطی که یک سیستم بوروکراسی قوی، واردات را کنترل می‌کند، ابزاری بسیار مفید به‌شمار می‌آید.

صنعتی که بیش از همه از موقعیت منطقه آزاد و ویژه بسیار بهره می‌برد، نوعی است که نیاز به تهیه منظم هفتگی مواد اولیه از خارج دارد. برای مثال می‌توان به صنایع پوشاک، نساجی، چرم، پلاستیک، کالاهای ورزشی، کالاهای فاسد نشدنی، مهندسی سبک و صنایع الکترونیک اشاره کرد.

اختصاص یک ناحیه به منطقه آزاد و ویژه اقتصادی به خودی خود، ناحیه‌ای را برای صنعت صادرات جذاب نمی‌کند؛ باید شرایط اساسی برای جذب سرمایه خارجی هموار باشد، در غیر این صورت سرمایه‌گذاری از کیفیتی پایین‌تر از حد انتظار برخوردار شده و یا بدتر از آن، اصولا سرمایه‌گذاری صورت نمی‌گیرد.

در مورد اینکه سرمایه‌گذاری باید به خوبی انجام گیرد، ملاحظات کلیدی زیر لازم است که مورد توجه قرار گیرد:

۱) ثبات سیاسی و امنیت اقتصادی: برای اکثر سرمایه‌گذاران بسیار مهم است. اساس آنچه سرمایه‌گذاران به‌دنبال آن هستند، ابتدا وجود یک سیاست اقتصادی دائمی مبتنی‌بر ساختار اقتصادی خصوصی، سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه صادرات و همچنین محیطی باثبات از نظر سیاسی است.

۲) امکانات حمل‌ونقل و ارتباطی خوب: برای بیشتر صنایع در مناطق آزاد و ویژه مانند الکترونیک، مهندسی سبک و پوشاک، امکانات حمل‌ونقل و ارتباطات هوایی خوب بسیار مهم هستند. این یعنی ظرفیت حمل هوایی متناسب و ارائه خدمات در تمام مسیرهای اصلی است. برای فعالیت‌های خدماتی بین‌المللی، امکانات ارتباطی خوب بسیار اهمیت دارند.

۳) محیط فیزیکی خوب: بیشتر سرمایه‌گذاران، شرکت‌های داخلی و بین‌المللی همواره به‌دنبال محیطی عاری از آلودگی با رعایت استانداردهای خوب و مناسب برای برنامه‌ریزی فیزیکی هستند.

٤) زیربناهای قابل اطمینان: ازجمله منابع مطمئن آب، فاضلاب، برق و انرژی اهمیت ویژه‌ای دارند. رشد پایدار بخش آب و برق با ایجاد تعادل بین منابع و مصارف، ارتقای بهره‌وری و مشارکت منابع انسانی به منزله ارزشمندترین سرمایه تلقی می‌شوند.

۵) دسترسی به بازار: دسترسی ترجیحی به بازار بسیار مهم و امتیازی بزرگ محسوب می‌شود.

٦) خدمات حمایتی: خدمات اصلی نظیر بانکداری و فوروارد‌ینگ (خدمات اداری حمل‌ونقل) از ملزومات تمام مناطق آزاد و ویژه هستند. اگر منطقه‌ای به‌دنبال فعالیت‌های الکترونیکی و مهندسی فوق تخصصی است، وجود مقاطعه کاران فرعی و تهیه‌کنندگان قطعات یدکی با کیفیت خوب، یک امتیاز محسوب می‌شود.

۷) نیروی کار: هزینه و بازدهی نیروی کار و دامنه مهارت‌ها، بیش از عوامل دیگر تعیین کننده نوع صنعتی است که جذب مناطق آزاد می‌شود.

۸) سازماندهی خوب: سازمانی که در وهله اول با تقاضاه

هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مرضیه حسینی
زیرنظر: شورای سردبیری
www.freezonesnews.com
اخبار مناطق آزاد
قشم
آدرس دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ابتدای خیابان قائم مقام فراهانی، خیابان مشاهیر، پلاک ٦٤ ، واحد ٥
تلفن: ٨٨٨٤١٦٤٨ فکس: ٨٨٨١٤٧٣٣
چاپ: گل آذین - ٦٦٧٩١٣٦٩ بازرگانی و توزیع: موسسه آزاد کهن قشم

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم اظهار داشت:

واگذار ۱۶۰هکتار زمین در ۳۸روستا به ۳۵۰۰جوان فاقد مسکن در جزیره قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم گفت: در اجرای طرح مسکن جوانان جزیره قشم، نیت خدمت به مردم و تحقق شعار دولت سیزدهم است.
افشار فتح‌الهی در مراسم کلنگ‌زنی ششمین مرحله طرح مسکن جوانان جزیره قشم‌واقع در روستای دیرستان که با حضور احمد مرادی نماینده مردم هرمزگان در مجلس شورای اسلامی، شیخ محمدعلی امینی مدیر مدرسه علوم دینی اهل سنت بندر لنگه، شهریار نوری‌زاده مدیرکل بنیاد مسکن هرمزگان و جمعی از مسئولان سازمان و شهرستان برگزار شد، بیان داشت: با انجام کلنگ‌زنی مرحله ششم طرح مسکن جوانان جزیره، تاکنون ۱۶۰هکتار زمین در ۳۸روستا، به ۳۵۰۰جوان فاقد مسکن واگذار شده است.
وی ضمن تقدیر از همکاری تمامی دستگاه‌های مرتبط، پیاده‌سازی طرح مسکن جوانان جزیره را الگویی موفق از کار همدلانه بین نهادها دانست و افزود: ما به‌عنوان سازمان منطقه آزاد قشم خواهان همکاری ارگان‌های استانی و کشوری در بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود به‌نفع مردم و برای خدمت به ساکنان جزیره قشم هستیم.
فتح‌الهی ادامه داد: طی یک‌ساله اخیر تلاش کردیم ریل‌گذاری صحیحی در سازوکار سازمان منطقه آزاد قشم انجام دهیم تا هر مجموعه‌ای پس از ما، موظف به حرکت در این مسیر برای خدمت به مردم باشد.
رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در پایان از تلاش‌های احمد مرادی نماینده مردم هرمزگان برای پیگیری طرح تحقیق و تفحص از این سازمان قدردانی کرد و خاطرنشان نمود: مسوولان باید بیاموزند که در این نظام، مدیریت جزو حقوق فردی نیست و عدالت را سرلوحه کار خود قرار دهند.

نماینده مردم هرمزگان در مجلس شورای اسلامی: صاحب‌خانه کردن جوانان کاری بزرگ است

همچنین، نماینده مردم هرمزگان در مجلس شورای اسلامی در این مراسم گفت: برای صاحب‌خانه کردن جوانان جزیره قشم، عزم و همتی بزرگ لازم بود که تنها در این دولت جامه عمل پوشید.
احمد مرادی از پیگیری‌های افشار فتح‌الهی برای به ثمر نشاندن این طرح تجلیل کرد و افزود: باید از همه سطوح مدیریتی که در این راه همکاری کردند، تقدیر نمود.
نماینده مردم هرمزگان در مجلس شورای اسلامی در پایان با اشاره به طرح تحقیق و تفحص از سازمان منطقه آزاد قشم خاطرنشان کرد: همه مزایای جزیره متعلق به مردم است و نباید اجازه داد حقی پایمال گردد.

تقدیر ویژه از مسئولان منطقه آزاد قشم

شیخ محمدعلی امینی مدیر مدرسه علوم دینی اهل سنت بندر لنگه در ادامه این مراسم ضمن تقدیر ویژه از مسئولان سازمان منطقه آزاد قشم برای توجه به موضوع مسکن جوانان جزیره گفت: در سراسر استان، بهترین اقدام از سوی منطقه آزاد قشم انجام شده و اکنون آخرین مرحله واگذاری زمین‌ها به روستاییان به اتمام رسیده و سپس این طرح در شهرهای جزیره به اجرا درمی‌آید.
در ادامه، مدیرکل بنیاد مسکن هرمزگان نیز در این مراسم اظهار کرد: گران‌ترین محصول سبد هر خانواده، مسکن است که به لطف و همکاری نهادهای مختلف این مهم در جزیره قشم به‌خوبی محقق شده است.
شهریار نوری‌زاده با اشاره به برگزاری جلسات ماهانه توسط سازمان منطقه آزاد قشم و بنیاد مسکن شهرستان تاکید کرد در انتخاب زمین‌های واگذار شده در این طرح، رضایتمندی مردم اولویت نخستی بود که توسط دکتر فتح‌الهی موردتوجه ویژه قرار داشت.
به گفته مدیرکل بنیاد مسکن هرمزگان؛ ارائه تسهیلات کم‌بهره از سوی بانک‌ها با پیگیری‌های شخص ریاست جمهوری نیز به نتیجه رسیده و تاکنون ۴۵۰نفر برای

دریافت این تسهیلات برای ساخت مسکن اقدام کرده‌اند.
گفتنی است، در ششمین مرحله کلنگ‌زنی طرح مسکن جوانان جزیره قشم به وسعت ۱۰۹هزار و ۵۰۰مترمربع، ۲۱۹جوان در دو روستای جزیره صاحب مسکن می‌شوند.
شایان ذکر است، طرح مسکن جوانان جزیره در روستای دیرستان به وسعت ۴۸هزار مترمربع برای ۹۶جوان و در روستای زیرانگ به وسعت ۶۱هزار و ۵۰۰مترمربع، برای ۱۲۳جوان بومی اجرایی شده است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در آیین تمدید همکاری با شهرداری قشم عنوان کرد:

ارائه خدمات شایسته به مردم، موید اعتماد میان سازمان منطقه آزاد و شهرداری قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، تفاهم‌نامه همکاری با شهرداری قشم را الگویی موفق از تعامل دوجانبه دانست.
افشار فتح‌الهی با اشاره به گذشت نزدیک به یک‌سال از امضای تفاهم‌نامه فی مابین و عملکرد شایسته شهرداری شهر قشم اظهار داشت: خدمات شایسته‌ای که در بافت قدیم و بخشی دیگری از سطح شهر قشم به انجام رسیده، موید ثمربخشی تعامل و اعتماد میان سازمان منطقه آزاد قشم و شهرداری است که پیش از این با تنگ‌نظری‌ها، محدود شده بود و آسیب آن به‌طور مستقیم متوجه مردم می‌شد.
وی، تفاهم‌نامه انجام شده را نمونه موفقی از اقدام مشترک میان دو دستگاه که قابلیت توسعه دارد، خواند و ادامه داد: عملکرد روبه توسعه شهرداری قشم با رشد درآمدی و خدمات بهینه‌ای که برای مردم به ارمغان آورده، باید الگویی برای سایر شهرها تلقی شود.
فتح‌الهی از شهرداری شهر قشم به‌عنوان فعال‌ترین شهرداری جزیره یاد و تاکید کرد: فضای کار و خدمت به مردم برای کسی که به نیت خدمتگزاری وارد عرصه شده باشد، همیشه وجود دارد و لازمه آن همکاری و تعامل برای مدیریت کارهای عقب‌مانده در دولت‌های پیشین است.
رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم همچنین در این جلسه خواستار همراهی شهرداری قشم برای ارائه خدمات شایسته‌تر به گردشگران نوروزی شد و خاطرنشان کرد: زیباسازی سیما و منظر شهری و خدمات زیربنایی و عمرانی موضوعی است که تا پیش از ۲۰اسفندماه باید نهایی شده و قشم برای استقبال از گردشگران نوروزی آماده باشد.
براساس این گزارش، در این جلسه همچنین حبیب بازماندگان قشمی رئیس شورای اسلامی شهر قشم و میرداد میردادی شهردار قشم به بیان بخشی از عملکرد یک‌ساله این دو نهاد پرداختند.

در ششمین دیدار مردمی مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم با مردم جزیره مطرح شد:

اتمام آسفالت معابر روستایی در ۱۴روستای جزیره قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم از اتمام آسفالت معابر روستایی در ۱۴روستای جزیره قشم با توجه به تفاهم‌نامه‌های صورت گرفته با بنیاد مسکن و دهیاری‌ها خبر داد.
افشار فتح‌الهی در ششمین دیدار مردمی خود با مردم جزیره قشم که به میزبانی روستای برکه‌خلف برگزار شد، با تاکید بر لزوم تامین زیرساخت‌ها در روستاهای جزیره بیان کرد: تا پایان امسال، تفاهم‌نامه‌های ۱۶روستای دیگر نیز محقق می‌شود.
وی پس از شنیدن مشکلات و موضوعات مردم روستای برکه‌خلف گفت: به‌زودی ارائه خدمات به گردشگران در ژئوسایت دره ستاره‌ها تا حدودی که در مباحث ژئوپارکی تناقضی ایجاد نکند، به اهالی برکه‌خلف واسپاری خواهد شد.
فتح‌الهی همچنین دستور پیگیری امکان احداث یک کمپ‌پارک در ورودی روستای برکه‌خلف را صادر کرد.
رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم پس از بازدید میدانی از روستای برکه‌خلف، برای ساخت پارکی در محدوده تردد ساکنان و گردشگران دستور بررسی صادر کرد.
گفتنی است، از ابتدای حضور فتح‌الهی به‌عنوان رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم تاکنون، شش دیدار مردمی در مساجد مختلف روستاها و شهرهای جزیره قشم برگزار شده تا بدون واسطه و به‌صورت چهره به چهره، به مشکلات و خواسته‌های مردم رسیدگی گردد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم اعلام کرد:

برگزاری همایش معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری نفت، گاز و انرژی‌های تجدیدپذیر مناطق آزاد و ویژه در قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم از برگزاری دومین نمایشگاه و همایش معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و توسعه حوزه نفت، گاز و انرژی‌های تجدیدپذیر مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور در جزیره قشم خبر داد.
افشار فتح‌الهی با اعلام این خبر گفت: این همایش با توجه به اهمیت مناطق آزاد در اقتصاد ملی و با هدف بازشناسی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری این مناطق و شکل‌دهی خوشه‌های جدید سرمایه‌گذاری برگزار می‌شود.
وی، بازگرداندن اعتماد سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی، توسعه بنادر، تحقق رویکرد اقتصاد دریامحور، ارتقاء ظرفیت‌های کریدور شمال-جنوب، توسعه زیرساخت‌های و ایجاد روش‌های متنوع تامین مالی، ایجاد ارزش افزوده در تولیدات حوزه انرژی و تقویت رویکرد صادرات‌محور را از دیگر اهدفا برگزاری این نمایشگاه برشمرد.
به گفته فتح‌الهی؛ جزیره قشم با وسعت ۱۵۰۰کیلومترمربع علاوه‌بر وجود جاذبه‌های طبیعی با وجود ۱۷میدان نفتی و گازی، یکی از نقاط استراتژیک کشور در حوزه انرژی محسوب می‌گردد و سرمایه‌گذاری‌های خوبی نیز در این زمینه درحال انجام است و در آستانه تبدیل شدن به هاب انرژی کشور می‌باشد.
رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در پایان تصریح کرد: انتخاب جزیره قشم به عنوان میزبان برگزاری این رویداد، علاوه‌بر توسعه هرچه بیشتر حوزه انرژی هاب جدید انرژی کشور، منجر به آشنایی بیش از پیش کارشناسان داخلی و خارجی با ظرفیت‌های قشم و سایر مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور خواهد شد.

معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم خبر داد:

انجام نخستین بانکرینگ سوخت کم‌سولفور برای سوخت‌رسانی به کشتی‌های عبوری در قشم

معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم از انجام نخستین بانکرینگ سوخت لوسولفور به روش STS (کشتی به کشتی) برای سوخت‌رسانی به کشتی‌های عبوری در منطقه آزاد قشم خبر داد.
مختار گرشاسبی با اعلام این خبر گفت: در این عملیات بانکرینگ، ۲۴۷۷تن سوخت در حوضچه بندر بهمن جزیره قشم انجام شد.
وی ادامه داد: جزیره قشم به‌واسطه قرارگیری در یکی از مهم‌ترین آبراهه‌های بین‌المللی و برخورداری از زیرساخت‌های بندری و خدمات گمرکی، از ظرفیت مناسبی برای تامین سوخت کشتی‌های عبوری داخلی و خارجی برخوردار است.
معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم تصریح کرد: از همین روی فعال کردن صنعت بانکرینگ در جزیره به صورت جدی از سوی سازمان منطقه آزاد دنبال می‌شود تا علاوه‌بر تبدیل قشم به هاب بانکرینگ، سهم کشور از چرخه مالی ۲۰میلیارد دلاری این صنعت در خلیج‌فارس نیز تامین شود.
گرشاسبی تاکید کرد: صدور مجوز راه‌اندازی پالایشگاه‌های تامین سوخت کم‌سولفور نیز نشان از عزم جدی برای تکمیل زنجیره صنعت بانکرینگ در قشم دارد.
به گفته معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم؛ در انجام نخستین عملیات بانکرینگ، نمایندگان سازمان منطقه آزاد قشم، اداره بنادر و دریانوردی، اداره استاندارد و سایر دستگاه‌های متولی حضور داشتند.

با مشارکت سازمان منطقه آزاد قشم صورت پذیرفت:

برگزار رویداد نهال‌کاری «سرزورزوما» در جزیره قشم

رویداد نهال‌کاری «سرزورزوما» در بندر تاریخی گوران، از سوی شرکت تعاونی توسعه روستایی گوران و با مشارکت مدیریت‌های ژئوپارک جهانی قشم، محیط‌زیست، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی سازمان منطقه آزاد قشم و همراهی فعالان حوزه گردشگری و محیط زیستی برگزار شد.
مدیر ژئوپارک جهانی قشم با اعلام این خبر گفت: هدف از برپایی این رویداد، کمک به حفظ و احیای درختان حرا به منظور دستیابی به مفاهیم و استانداردهای شبکه ژئوپارک‌های جهانی یونسکو از طریق آموزش، احیای دانش بومی و مشارکت جامعه محلی در ذخیره‌گاه زیست کره حرا است.
سجاد اشگرف ضمن تقدیر از همکاری و حضور اعضای کمیسیون ملی یونسکو و ایکوم ایران اظهار داشت: مهم‌ترین و تاثیرگذارترین عامل در این برنامه، مشارکت گسترده جامعه محلی و به‌ویژه کودکان روستاها و شهرهای جزیره است.
براساس این گزارش، این رویداد با سخنرانی علی پوزن مدیر عامل شرکت تعاونی گوران، سیدمحمد داخته مدیر محیط‌زیست، سجاد اشگرف مدیر ژئوپارک جهانی قشم، عبدالرضا دشتی‌زاده رئیس اداره میراث فرهنگی و میر سیداحمد محیط طباطبایی دبیر کمیته ملی موزه‌های ایران (ایکوم) و جمعی از مسئولان، اهدا جوایز و لوح‌های تقدیر به کودکان همیار در برنامه، مراسم کاشت ۱۸۰۰نهال حرا و در پایان تجلیل از همیاران ژئوپارک و فعالان گردشگری و محیط زیستی جزیره، همراه بود.
گفتنی است بندر تاریخی گوران یکی از قدیمی‌ترین بندرگاه‌های جزیره قشم برای پهلوگیری و تعمیر شناورها در سالیان گذشته بوده است. وجود جنگل‌های حرا در یک‌سو و حالت خلیجی این منطقه، به‌صورت موج‌شکنی طبیعی عمل کرده و این مکان را برای مبدل شدن به یک بندرگاه قابل استفاده می‌کرده است.
شایان ذکر است، صنعت لنج‌سازی برای سالیان طولانی حرفه مردم گوران بوده، اما هم‌اکنون با ایده‌پردازی مردم روستا و همکاری منطقه آزاد قشم و جایکا، این مکان به نخستین پارک‌موزه فضای باز لنج‌سازی و شناورهای چوبی کشور تبدیل شده تا ضمن معرفی این هنر به مردم کشور و دنیا، به حفظ و احیای ساخت بزرگ‌ترین صنعت‌دستی جهان کمک کند.
طرح احیای روش‌های سنتی پایدار سرزورزوما از چند سال پیش به تلاش اهالی روستای گوران و اعضای شرکت تعاونی توسعه روستایی با مشارکت منطقه آزاد قشم و علاقه‌مندان به محیط‌زیست در روستای گوران آغاز شد. این پروژه برای حفاظت و بهره‌برداری خردمندانه از محیط‌زیست و منابع طبیعی پی‌ریزی شده است.
لازم به ذکر است، اصطلاح «سرزورزوما» در گویش محلی برای نقطه تلاقی سه جریان آبی که به جزیره‌ای کوچک از جنگل‌های حرا که در فاصله کمی از بندر گوران قرار گرفته، به‌کار می‌رود. این جزیره در یک رأس خود به دلیل فشارهای ناشی از جریان‌های آبی در طول سالیان اخیر، از حالت نوک‌تیز به حالت نیم‌دایره درآمده و رویداد نهال‌کاری مذکور، با هدف کاشت نهال‌های حرا برای مقاوم‌سازی خاک و گل این نقطه در مقابل فرسایش‌های آبی، طراحی‌شده و به اجرا درآمده است.

اخبار منطقه آزاد قشم

معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم اظهار کرد:

برگزاری کارگاه و پنل‌های تخصصی در رویداد فرصت‌های سرمایه‌گذاری نفت، گاز پتروشیمی و انرژی‌های تجدیدپذیر مناطق آزاد

معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم از برگزاری ۹کارگاه و پنل تخصصی در دومین نمایشگاه و همایش معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و توسعه حوزه نفت، گاز پتروشیمی و انرژی‌های تجدیدپذیر مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور خبر داد.
مختار گرشاسبی با اعلام این خبر گفت: این رویداد به میزبانی منطقه آزاد قشم در جزیره قشم برگزار می‌گردد.
وی ادامه داد: چالش‌ها و فرصت‌های بهره‌برداری از منابع ایران، بررسی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در حوزه نفت، گاز پتروشیمی، و انرژی در منطقه آزاد قشم، اقتصاد آبی جزیره قشم پنجره‌ای برای بهره‌برداری از فرصت‌های انرژی پاک و سبز در ایران، نشست تخصصی بانک صادرات ایران و بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست تامین خوراک پتروشیمی کارگاه‌هایی هستند که در روز نخست این نمایشگاه برگزار می‌شود.
به گفته گرشاسبی؛ حکمرانی کارآمد انرژی پایدار در جزیره قشم، توسعه ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در بخش انرژی‌های تجدیدپذیر، مبانی راه‌اندازی و بهره‌برداری پروژه‌های صنعت نفت و انرژی با رویکرد دانش‌بنیان و چالش‌ها و فرصت‌های تامین آب و دفع پساب در مناطق ساحلی ایران نیز عنوان سرفصل کارگاه‌هایی است که در روز دوم برگزار می‌گردد.
معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد قشم در پایان خاطرنشان کرد: وجود سواحل گسترده، قرارگیری در مهم‌ترین آبراهه بین‌المللی، برخورداری از اسکله‌های تجاری مناسب و وجود ۱۷میدان گازی و نفتی، جزیره قشم را به بهترین فرصت برای توسعه صنعت نفت و گاز کشور تبدیل کرده است.

مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم خبر داد:

آغاز ساماندهی موزه مردم‌شناسی خال در روستای طولا

مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم از آغاز فرآیند ساماندهی موزه مردم‌شناسی خال در روستای طولا جزیره قشم خبر داد.
ایوب زارعی با اعلام این خبر گفت: موزه‌های محلی در روستاهای جزیره قشم می‌توانند باعث آشنایی گردشگران با بخش‌های مهمی از جنبه‌های مهم میراث فرهنگی جزیره شوند.
وی ادامه داد: موزه خال با مدیریت آقای صالح روزبه در روستای طولا، یکی از موزه‌های فرهنگی جزیره قشم است که سالانه مورد بازدید تعداد زیادی از گردشگران فرهنگ‌دوست قرار می‌گیرد.
به گفته زارعی؛ در راستای توسعه گردشگری فرهنگی و اقتصاد جامعه محلی مراحل مختلف ساماندهی این موزه؛ ساخت تابلوهای اطلاع‌رسانی و تعمیرات سازه آغاز شد.
مدیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری سازمان منطقه آزاد قشم در پایان یادآور شد: در این موزه وسایل دریانوردی، لباس‌های قدیمی، وسایل کشاورزی به نمایش گذاشته شده است.

پس از سال‌ها وعده، در دولت مردمی محقق شد:

واگذاری ۱۰قطعه زمین مسکونی به خانواده شهدا در جزیره قشم

ده قطعه زمین مسکونی به خانواده شهدای دفاع مقدس جزیره قشم در دولت مردمی و به دستور افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم واگذار شد.
براساس این گزارش، در دولت مردمی و با پیگیری‌ها و تائیدات افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، ۱۰قطعه زمین مسکونی به متراژ ۳۰۰مترمربع در روستای تورگان به والدین در قید حیات شهدای ۸سال دفاع مقدس جزیره واگذار شد.
گفتنی است، در مراسم اهدای سند این زمین‌ها، مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در امور شهدا و ایثارگران و مدیر بنیاد شهید شهرستان قشم حضور داشتند.
شایان ذکر است، صاحب‌خانه شدن، یکی از خواسته‌های به‌حق خانواده‌های شهدای جزیره بود که پس از سال‌ها وعده از سوی مدیران عامل سازمان منطقه آزاد قشم، امروز محقق شد.